

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**RAČUNOVODSKA ANALIZA JAVNEGA
PODJETJA – KOMUNALA KRANJ**

Doroteja Meglič

Ljubljana, april 2009

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo
visokošolskega programa

**RAČUNOVODSKA ANALIZA
JAVNEGA PODJETJA-KOMUNALA KRANJ**

Kandidatka: Doroteja Meglič
Številka indeksa: 04029230

Mentor: dr. Marko Hočevar

Ljubljana, april 2009

POVZETEK

V diplomski nalogi bom podrobneje predstavila računovodsko analizo Komunale Kranj, ki spada med javna podjetja. Prva tri poglavja bodo namenjena teoretičnemu delu, v njih bom predstavila značilnosti javnih podjetij na splošno. En del bo namenjen posebnostim računovodstva v javnem podjetju, sledila bo predstavitev konkretnega primera javnega podjetja, Komunale Kranj. Temu bo sledil analitični del diplomske naloge, v katerem bom presodila in pojasnila stanje in uspešnost poslovanja podjetja za obdobje dveh let. Z bilančno analizo bom prikazala resničen položaj podjetja, na podlagi primerjave podatkov v računovodskih obračunih bom izračunavala, razčlenjevala in tolmačila oziroma pojasnjevala razlike med njimi in oblikovala predloge za izboljšanje.

KLJUČNE BESEDE:

Javno podjetje, računovodstvo, računovodska analiza, bilanca stanja, izkaz prihodkov in odhodkov, poslovni izid.

SUMMARY

In my assignment I fully introduce accounting analysis of Public Utilities Company Kranj, which is classified as a public company. First three chapters are dedicated to theories representing general characteristics of public companies. One part focuses on particularities of public company accounting. Introduction of specific example of Public Utilities Company Kranj follows. With analytical part I estimate and explain the state and operation efficiency of the company for a period of two years. An actual condition of the company is shown by a balance-sheet analysis. With data comparison of accounting clearances I proceed with calculation, analysis and interpretation of their differences and with formation of proposals for improvements.

Key words:

Public company, accounting, accounting analysis, balance-sheet, report of revenues and expenses, business outcome.

KAZALO

POVZETEK	II
SUMMARY	III
1 UVOD	1
2 JAVNO PODJETJE	3
2.1 KRATKA ZGODOVINA	3
2.2 OPREDELITEV POJMA	4
2.3 USTANOVITEV JAVNEGA PODJETJA	5
2.4 DELOVANJE IN NALOGE JAVNIH PODJETIJ	6
2.4.1 Razlogi za ustanavljanje in obstoj javnih podjetij.....	7
2.5 FINANCIRANJE JAVNIH PODJETIJ.....	8
2.5.1 Davek od dohodkov pravnih oseb.....	9
3 RAČUNOVODSTVO JAVNIH PODJETIJ	10
3.1 PRAVNA UREDITEV RAČUNOVODSTVA V JAVNIH PODJETJIH	10
3.2 OPREDELITEV POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA JAVNIH PODJETIJ PO SLOVENSКИH RAČUNOVODSKIH STANDARDIH.....	11
3.2.1 Posebnosti vrst sredstev in načinov njihovega izkazovanja.....	11
3.2.2 Posebnosti vrst obveznosti do virov sredstev in načinov njihovega izkazovanja.....	12
3.2.3 Posebnosti obračunavanja amortizacije.....	12
3.2.4 Posebnosti vrst stroškov in odhodkov ter načinov njihovega izkazovanja.....	12
3.2.5 Posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov.....	12
3.2.6 Posebnosti ugotavljanja in obravnavanja poslovnega izida.....	13
3.2.7 Posebnosti prevrednotovanja.....	13
3.2.8 Oblika izkaza stanja	13
3.2.9 Oblika izkaza poslovnega izida in izkaza denarnih tokov.....	14
3.2.10 Vrste in vsebine posebnih razpredelnih in pojasnil k računovodskim izkazom.....	14
4 PREDSTAVITEV JAVNEGA PODJETJA KOMUNALA KRANJ	16
4.1 ZGODOVINA PODJETJA.....	16
4.2 PREDSTAVITEV PODJETJA	17
4.2.1 Lastniki podjetja	17
4.2.2 Organi podjetja.....	17
4.2.3 Direktor.....	17
4.2.4 Svet ustanoviteljev.....	18
4.2.5 Skupščina podjetja.....	18
4.2.6 Nadzorni svet.....	18
4.2.7 Uprava.....	18
4.3 ORGANIZIRANOST PODJETJA.....	18
4.4 DEJAVNOSTI PODJETJA.....	20
4.4.1 Oskrba s pitno vodo.....	20
4.4.2 Zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov.....	21
4.4.3 Izvajanje izbirnih gospodarskih javnih služb.....	21
5 RAČUNOVODSKA ANALIZA	23
5.1 ANALIZA BILANCE STANJA.....	25
5.1.1 Analiza sredstev Javnega podjetja.....	29
5.1.1.1 Dolgoročna sredstva.....	30
5.1.1.2 Kratkoročna sredstva.....	31
5.1.1.3 Kratkoročne aktivne časovne razmejitev.....	33

5.1.2	<i>Analiza obveznosti do virov sredstev</i>	34
5.1.2.1	Kapital.....	36
5.1.2.2	Dolgoročne obveznosti.....	37
5.1.2.3	Kratkoročne obveznosti.....	38
5.1.2.4	Kratkoročne pasivne časovne razmejitev.....	39
5.2	IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV	40
5.2.1	<i>Analiza prihodkov</i>	40
5.2.1.1	Prihodki od poslovanja.....	41
5.2.1.2	Prihodki od financiranja.....	42
5.2.1.3	Drugi (izredni) prihodki.....	43
5.2.2	<i>Analiza odhodkov</i>	44
5.2.2.1	Poslovni odhodki.....	46
5.2.2.2	Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala.....	46
5.2.2.3	Stroški storitev.....	48
5.2.2.4	Stroški dela.....	50
5.2.2.5	Finančni odhodki.....	52
5.2.2.6	Drugi odhodki.....	53
5.3	POSLOVNI IZID	53
5.4	DODATNA RAZKRITJA NA PODLAGI ZAHTEV SLOVENSKEGA RAČUNOVODSKEGA STANDARDA 35	55
5.4.1	<i>Izkaz poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti</i>	55
5.4.2	<i>Izkazovanje poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb po občinah</i>	58
5.4.3	<i>Podbilanca sredstev in obveznosti do virov sredstev</i>	58
5.4.4	<i>Oblikovanje in črpanje virov sredstev za investicije v osnovna sredstva v upravljanju po občinah</i>	59
5.4.5	<i>Investicije in vzdrževalna dela na sredstvih v upravljanju po občinah</i>	59
6	ZAKLJUČEK	60
	LITERATURA	62
	VIRI	64
	SEZNAM TABEL	65
	SEZNAM SLIK	65
	SEZNAM GRAFOV	66
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	67
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	68

1 UVOD

Pogosto uporabljena definicija pravi, da so javna podjetja tista podjetja, ki so popolnoma ali delno v državni lasti, ukvarjajo pa se zlasti z infrastrukturo, industrijsko, kmetijsko in trgovinsko dejavnostjo. Javno podjetje mora biti v pretežni lasti države, opravljati mora javno gospodarsko službo, ki deluje v okviru javnega interesa, zato mora biti pridobivanje dobička podrejeno zagotavljanju javnih dobrin in storitev, kadar in kolikor jih ni mogoče zagotavljati na trgu. Javno podjetje ustanovi država ali lokalna skupnost z namenom opravljati dejavnosti, ki zadovoljujejo določene potrebe uporabnikov. Država ima pri zagotavljanju javnih dobrin ključno vlogo, ker lahko usmerja zagotavljanje teh dobrin tako, da so dostopne vsem uporabnikom pod enakimi pogoji, česar trg ne more jamčiti.

Komunalna dejavnost je primarno vezana na naselje, razvijala se je vzporedno z družbenimi spremembami, največji razcvet pa je doživela s procesom urbanizacije in razvojem trgovinskih in mestnih središč ter posledično z naraščajočimi potrebami po ustrezni komunalni ureditvi v naseljih. Te spremembe so same po sebi terjale odločnejše obravnavanje dejavnosti, hkrati pa sprožale zahteve, da odgovornost za urejanje tega področja prevzame oblast. Komunalne dejavnosti so dejavnosti, ki po zakonu sodijo med tako imenovane lokalne javne zadeve, ki jih lokalne skupnosti opravljajo kot svoje naloge. Zakon tudi konkretno določa, katere dejavnosti so lokalne skupnosti dolžne izvajati in katere se izvajajo kot obvezne lokalne javne službe. Po Zakonu o varstvu okolja tako med obvezne lokalne gospodarske javne službe sodi vrsta dejavnosti, ki so pretežno komunalnega značaja. Določena dejavnost in zagotavljanje dobrin v okviru te dejavnosti sama po sebi še ni javna služba. To postane šele takrat ko je izpolnjen pogoj, da zagotavljanje javnih dobrin temelji na t. i. »javnih ciljih«, to je na zadovoljevanju javnih potreb.

Računovodstvo je pojem za dejavnost, ki ureja in zajema, knjigovodsko evidentira in sporoča podatke, pripravlja obvezne računovodske izkaze, izvaja računovodski nadzor in nadzor nad izpolnjevanjem terjatev in plačevanjem obveznosti ter arhivira izvornike knjigovodskih listin. S pojmom računovodstva se tako srečamo v vsaki organizaciji, pa naj bo to komunalno podjetje ali pa zavod, agencija, društvo, klub itd, ne glede na področje opravljanja pa se sestoji iz finančnega in stroškovnega računovodstva.

Tako kot v pridobitnih je tudi v nepridobitnih organizacijah, in s tem tudi v javnih podjetjih, računovodstvo temeljna informacijska dejavnost, ki obsega sistemsko celoto računovodskega informiranja na podlagi knjigovodstva, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in računovodskega analiziranja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov, stroškov in odhodkov. Je posebna celota delov informacijskih dejavnosti, znotraj katerih se zbirajo, urejajo, obdelujejo, prikazujejo in shranjujejo podatki ter prikazujejo in shranjujejo informacije o preteklih in prihodnjih pojavih.

Analiza poslovanja se v javnem podjetju ocenjuje preko kakovostnega opravljanja storitev in izpolnitve vnaprej zastavljenih ciljev. Poslovanje javnega podjetja pa mora, kljub temu da cilj ni pridobivanje dobička, težiti k čim ugodnejšemu poslovnemu rezultatu, kajti čim boljši poslovni rezultati pripeljejo h kakovostnejšemu opravljanju osnovne dejavnosti, zaradi katere je bilo javno podjetje ustanovljeno, ter omogočajo njegov nadaljnji razvoj.

V svetu je letno poročilo eno najbolj uveljavljenih komunikacijskih sredstev, s katerim se podjetje predstavi tako zunanjim kot notranjim uporabnikom računovodskih informacij.

Javno podjetje svoje letno poročilo sestavi na podlagi Zakona o gospodarskih družbah ter Slovenskih računovodskih standardov. Za urejanje posebnosti imajo javna podjetja na voljo poseben standard, in sicer SRS 35 – Računovodsko spremljanje gospodarskih javnih služb. Letno poročilo je sestavljeno iz poslovnega in računovodskega poročila. V poslovnem poročilu podjetje predstavi svoje delo, uspehe, neuspehe, vizijo, ki ni razvidna iz računovodskih podatkov in informacij. Računovodsko poročilo pa zajema računovodski izkaz za poslovno leto, predstavljena so obvezna razkritja, ki niso bila razkrita s temeljnimi računovodskimi izkazi – bilanco stanja, poslovnim izidom, finančnim izidom ter izkazom gibanja kapitala.

Vsebina in namen mojega diplomskega dela je računovodska analiza javnega podjetja na primeru Komunale Kranj v letih 2006 in 2007, na podlagi teoretičnih smernic in analize letnega poročila Komunale Kranj narediti primerjavo in podati oceno ter analizirati poslovanje in uspešnost podjetja. Diplomsko delo je sestavljeno iz petih poglavij. Prvo poglavje je uvodno. Drugo poglavje predstavlja značilnosti javnih podjetij, razloge za njihov obstoj, delovanje in financiranje. Predmet tretjega poglavja je opis posebnosti računovodstva javnih podjetij. Tu so opredeljene posebnosti, ki se pojavljajo pri računovodstvu javnih podjetij.

Četrto poglavje predstavi Komunalo Kranj, organiziranost podjetja, dejavnost, financiranje ter organe družbe.

V praktičnem delu diplomskega dela želim s pomočjo različnih analitičnih metod preveriti poslovanje podjetja, se prepričati, da slabše poslovanje v letu 2007 ne pomeni njegovega propada, in poiskati ukrepe, ki bodo pomagali k izboljšanju njegovega poslovnega in finančnega položaja. Analizirala bom temeljne računovodske izkaze, in sicer bilanco stanja, izkaz prihodkov in odhodkov, poslovni izid in dodatna razkritja na podlagi zahtev SRS 35.

V zaključnem poglavju bom povzela glavne ugotovitve analize in podala morebitne predloge.

2 JAVNO PODJETJE

2.1 KRATKA ZGODOVINA

Že od praskupnosti dalje je bila država tista, ki je svojim državljanom zagotavljala določene dobrine, ki si jih sami niso mogli zagotoviti (npr. čuvaji pred požarom, vojska, izgradnja kanalov ipd.). Produktijska sredstva so bila večinoma v rokah posameznikov in ne v rokah državnih organizacij. Državna organizacija je bila tista, ki je proizvod družbe trošila za dobrine, ki jih je trenutna oblast imela za prednostne (plačevanje vojn, izgradnja templjev ipd.). Nikdar pa se ni vmešavala v proizvodnjo izdelkov, ki so obstajali na takšnem ali drugačnem trgu. Tako se v starem Rimu nihče ni pretirano trudil, da bi pred propadom rešil kakšnega bogatega patricija, ki je preživel veliko število sužnjev. Prav tako v srednjem veku fevdalni gospod ni reševal propada kakšnega obrtnika ali trgovca.

Delovanja države na gospodarskih področjih ni bilo čutiti vse do gospodarske krize 1929. Šele tedaj je država posegla v same tržne mehanizme in na prag vsakega podjetnika. Kriza je čez noč naredila iz države največjega podjetnika. Država ni več samo nemo strmela v propadanje posameznih proizvajalcev, ampak je s svojim vlaganjem in povečevanjem javnega dolga reševala svoje gospodarstvo, začela je kupovati propadla podjetja in s tem zagotavljati delovna mesta. Takšno delovanje je blagodejno vplivalo le v času krize, ob prvem ekonomskem razcvetu pa so takšna podjetja začela propadati.

Ponovni razcvet države kot podjetnika se je pokazal v Evropi po 2. svetovni vojni, ko je bilo evropsko gospodarstvo popolnoma uničeno. Za obnovo so bila potrebna velika sredstva, koncentracijo takšne mase kapitala pa je zmogla le država. Slednja je ponovno nastopila kot vlagatelj in si v zameno v vsakem podjetju pustila določene pravice. Zaradi izkušenj, da je država slab podjetnik, se ni več vmešavala v poslovno politiko podjetja. Pridržala si je pravice odločati o statusnih spremembah, o spreminjanju osnovnega kapitala ter o spremembi dejavnosti.

Kasnejši razvoj je investiranje države v profitnih dejavnostih preusmeril samo na področja, katerih reševanje na ravni države je z narodnogospodarskega vidika smotno. Druga smer vlaganja države v profitne dejavnosti so strateška vlaganja. Država hoče obdržati rudarstvo, kmetijstvo ipd., ali pa hoče posamezne veje industrije rešiti pred prehodom v tuje roke (Stražišar, 1990, str. 790).

Zgodovinski razvoj pojma javnega podjetja v Sloveniji je bil podvržen številnim spremembam predvsem na področju ustanavljanja javnih podjetij in dopustnosti poslovnih deležev oseb zasebnega prava v javnih podjetjih.

2.2 OPREDELITEV POJMA

Številnim vprašanjem, ki se v zvezi z javnimi podjetji pojavljajo v praksi in ki so specifična za javna podjetja, botruje prav pridevnik javno, ki tudi nepoznavalcu pove, da se za terminom javno podjetje skriva nekaj drugega kot je »običajna« gospodarska družba oz. podjetje. Če ne drugega, je mogoče sklepati, da naj bi za javna podjetja veljal drugačen, to je javnopravni režim (Ferk, 2007, str. III).

Večina zakonodaj na vprašanje, kaj sploh je javno podjetje, odgovarja z definicijo, da so to podjetja, kjer ima svoj delež kot delničar ali družbenik tudi država. Gre tako za vlaganje v javne službe kot tudi v čisto profitno proizvodnjo. Vlaganje v neprofitne dejavnosti je nekako razumljivo, saj organizacija takšnih dejavnosti zahteva prerazporejanje narodnega dohodka na ravni države. Res je, da se lahko vsaka dejavnost opravlja profitno, vendar je na neki stopnji družbenega razvoja lahko preveč potrebna, da bi jo prepustili tržnim mehanizmom (po Stražišarju, 1990, str. 791).

V najširšem smislu je javno podjetje vsak javni podjem (public undertaking), praviloma na pridobitnem področju. Ožje gledano je javno podjetje posebna pravnoorganizacijska oblika, korporativna oseba javnega prava, ki izvaja gospodarsko javno službo na pridobiten način.

Po zakonodaji RS je javno podjetje oseba javnega prava, ki se organizira kot gospodarska družba in se v glavnem, izjema je le nekaj določb ZGJS, ravna po zasebnem gospodarskem pravu.

Za opredelitev javnega podjetja veljajo nekateri temeljni kriteriji:

- podjetje mora imeti neko minimalno avtonomijo nasproti oblastem, kar zadeva poslovanja, stroške, vstopanja v pravna razmerja;
- javno podjetje mora imeti industrijske oziroma socialne cilje, to je proizvajati blago oziroma storitve in ravnati kot proizvajalec oziroma trgovec;
- upravljanje in poslovni postopki v javnih podjetjih morajo biti sorodni tistim v zasebnih podjetjih (Bohinc, 1996, str. 201–202)

Javno podjetje je najpogostejša oblika izvajanja gospodarske javne službe. ZGJS v 6. členu opredeljuje javno podjetje kot primarno obliko upravljanja javnih gospodarskih služb, kadar gre za upravljanje ene ali več služb večjega obsega ali kadar to narekuje narava monopolne dejavnosti, ki je določena kot gospodarska javna služba in dejavnost, ki jo je mogoče upravljati kot profitno.

Z gospodarskimi javnimi službami se zagotavljajo materialne javne dobrine kot proizvodi in storitve, katerih trajno in nemoteno proizvodnjo v javnem interesu zagotavlja Republika Slovenija oziroma občina ali druga lokalna skupnost zaradi zadovoljevanja javnih potreb, kadar in kolikor jih ni mogoče zagotavljati na trgu.

Za javna podjetja obstaja več različnih opredelitev, v vseh pa najdemo te skupne značilnosti (Turk et al., 1999, str. 284) :

- javno podjetje pri svojem poslovanju teži k doseganju čim večjega dobička in prispevka k splošni blaginji;

- njegova lastnica ali vsaj večinska lastnica je država;
- ima določeno stopnjo samostojnosti, odvisno od tega, za kakšno vrsto podjetja oziroma za kakšno panogo gre;
- je komercialno dejavno, kar kaže željo po kar največjem doseganju dobička in kar največjem zmanjšanju stroškov ter kar največjem uresničevanju družbenih interesov.

Pojem "javno podjetje" razumemo kot vsako podjetje, na katero ima lahko javna oblast posredno ali neposredno prevladujoč vpliv, in to na podlagi njegovega lastništva, finančne udeležbe v njem ali pravil, ki urejajo njegovo delovanje, kot je opredeljeno v členu (1)(b) Direktive Komisije 80/723/EGS1.

2.3 USTANOVITEV JAVNEGA PODJETJA

Pravnoorganizacijsko obliko javnega podjetja še vedno ureja 25. člen ZGJS, ki ga je delno spremenil 153. člen ZJZP, tako da se zdaj glasi: »Javno podjetje ustanovi Vlada oziroma lokalna skupnost kot podjetje v lasti republike ali lokalne skupnosti«. Ob tem še vedno v celoti velja 28. člen ZGJS, ki določa, da se za vsa vprašanja, ki se nanašajo na položaj javnega podjetja, uporabljajo predpisi, ki urejajo položaj podjetij oziroma gospodarskih družb. To pomeni, da se za javna podjetja še vedno uporablja ZGD glede tistih vprašanj, ki niso urejena v ZGJS ali ZJZP oziroma področnih zakonih. Večina javnih podjetij ima status javnega podjetja, podeljen s posebnim področnim zakonom ali odlokom lokalne samoupravne skupnosti, ki določa, da se določena dejavnost opravlja v režimu (obvezne/republiške) gospodarske javne službe ter da se za ta namen ustanovi javno podjetje kot izvajalec gospodarske javne službe. Status javnega podjetja je praviloma opredeljen tudi z aktom o ustanovitvi in/ali statutom javnega podjetja (Ferk, 2007, str. IV).

Javna podjetja se na podlagi ZGD organizirajo v različnih pravno-organizacijskih oblikah. V praksi prideta v poštev predvsem dve obliki kapitalskih družb – družba z omejeno odgovornostjo in delniška družba.

Javna podjetja, ustanovljena kot delniške družbe, imajo vse organe upravljanja, ki jih zanje določa ZGD (upravo, nadzorni svet in skupščino), medtem ko javna podjetja, ustanovljena kot družbe z omejeno odgovornostjo, nimajo vseh teh organov, saj jih ZGD ne zahteva. Pri družbah z omejeno odgovornostjo se pravice, ki jih imajo družbeniki pri upravljanju družbe, in način njihovega izvrševanja po 438. členu ZGD določijo z družbeno pogodbo. Nekatera podjetja, družbe z omejeno odgovornostjo, tako nimajo nadzornega sveta (ali pa imajo nadzorni svet, vendar v družbeni pogodbi določijo nadzornemu svetu kakšno posebno vlogo oziroma drugačne pristojnosti kot jih ima nadzorni svet delniške družbe). Nekatera imajo nadzorni svet, nimajo pa skupščine, saj vlogo skupščine lahko opravlja kar ustanovitelj sam in v njegovem imenu občinski svet (Lozej et al., 2006, str. 6).

Ustanovitelj javnega podjetja, torej Vlada Republike Slovenije oz. lokalne skupnosti:

- določi posebne pogoje za izvajanje dejavnosti ter zagotavljanje in uporabo javnih dobrin;
- odloča o cenah oziroma tarifah za uporabo javnih dobrin,
- sprejme poslovno poročilo, obračune in zaključni račun podjetja (ZGJS, 26. člen).

Poslovanje in delo javnega podjetja vodi direktor. Direktorja imenuje in razrešuje ustanovitelj javnega podjetja na podlagi javnega razpisa pod pogoji, na način in po postopku, določenim s statutom. Direktorja se imenuje za štiri leta, ista oseba pa je lahko po preteku mandata ponovno imenovana. S statutom se določijo tudi pravice, obveznosti in odgovornost direktorja. To je tudi bistvena razlika, kar zadeva določbo o vodenju javnega podjetja. ZGD je namreč za gospodarske družbe uveljavljalo načelo, da direktorje, upravo oziroma poslovodstvo, odvisno od tega, ali gre za delniško družbo ali družbo z omejeno odgovornostjo, imenuje nadzorni svet ali pa skupščina delničarjev oziroma družbenikov. V primeru javnega podjetja je to neposredno ustanovitelj in organi javnega podjetja, kakršni so v skladu z ZGD določeni v statutu oziroma pravilih javnega podjetja, nimajo pristojnosti imenovati direktorja javnega podjetja.

Izrecno je obvezen javni razpis, s tem, da morajo biti pogoji, način in postopek za imenovanje in odpoklic direktorja javnega podjetja določeni v statutu. S statutom se določijo tudi pravice, obveznosti in odgovornosti direktorja (glej Bohinc, 1996, str. 140).

Spore v zvezi z imenovanjem in razrešitvijo direktorja rešuje sodišče, pristojno za upravne spore (ZGJS, 27. člen).

2.4 DELOVANJE IN NALOGE JAVNIH PODJETIJ

Javna podjetja lahko najdemo na skoraj vseh področjih ekonomskega delovanja. Običajno jih srečamo na področju državnih in lokalnih gospodarskih javnih služb. Na državni ravni izvajajo javne službe na področju energetike, vodnega gospodarstva, železniškega prometa, telekomunikacij in poštних storitev. Na lokalni ravni pa so javna podjetja praktično v vseh občinah. Izvajajo predvsem javne službe varstva okolja (oskrba s pitno vodo, odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih in padavinskih voda, ravnanje s komunalnimi odpadki, odlaganje preostankov komunalnih odpadkov, javna snaga in čiščenje javnih površin, urejanje javnih poti, površin za pešce in zelenih površin, pregledovanje, nadzorovanje in čiščenje kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva zraka). Mnoga javna podjetja delujejo za več občin (po Virant, 2002, str. 139).

Državna oziroma lokalna skupnost ima dve vlogi kot ustanovitelj javnega podjetja, in sicer na eni strani deluje kot ustanovitelj, torej kot lastnik javnega podjetja, na drugi strani pa kot regulator dejavnosti, ki jo opravlja javno podjetje. Pristojnosti države kot regulatorja so, da ureja splošni pravni sistem javnih podjetij, ki zajema zlasti

določitev gospodarskih dejavnosti, v katerih je prisoten javni interes, po drugi strani pa skrbi za upravljanje javnih podjetij, torej gre zlasti za določanje cen javnih dobrin in storitev, določanje tehničnih in drugih pogojev za opravljanje take dejavnosti in za nadzor izvajanja predpisov. Kadar pa država oziroma lokalna skupnost nastopa kot lastnik javnih podjetij, se njen pravni položaj ne razlikuje od položaja drugih lastnikov in lahko deluje kot druge osebe zasebnega prava (Pličanič, 2004, str. 6–7).

Delovanje javnih podjetij je prvenstveno usmerjeno v redno in kvalitetno zagotavljanje javnih dobrin, ki morajo biti pod enakimi pogoji dostopne vsem uporabnikom. Iz tega pa izhaja specifičnost javnih podjetij, da se soočajo z zahtevami trga in države. Javna podjetja morajo delovati kot učinkovite poslovne enote s poslovnimi cilji na eni strani, na drugo strani pa tako, da so doseženi družbeni cilji. V praksi ti cilji navadno niso skladni (Cerkvenik, 1998, str. 151).

Čeprav je javno podjetje komercialno dejavno, njegov glavni cilj ni pridobivanje čim večjega dobička, pač pa upoštevanje javnega interesa. Opravlja namreč dejavnost zagotavljanja potreb uporabnikov, kar pomeni zagotavljanje javnih dobrin in storitev, zato mora biti pridobivanje dobička podrejeno temu cilju (Pličanič, 2004, str. 8).

2.4.1 Razlogi za ustanavljanje in obstoj javnih podjetij

Znanih je kar nekaj razlogov, zaradi katerih se ustanovijo javna podjetja namesto gospodarskih družb, katerih cilj je le doseganje dobička (Turk et al., 1999, str. 285):

- odsotnost delovanja tržnih zakonitosti pri opravljanju te dejavnosti in včasih kot posledica tega cena, ki ne omogoča niti ene enostavne reprodukcije, včasih pa cena, na podlagi katere lahko podjetje oblikuje dobiček in s tem vir za financiranje razširjene reprodukcije;
- nujnost trajnega opravljanja posamezne dejavnosti – gospodarske družbe, katere cilj je predvsem dobiček, namreč opustijo dejavnost, ki ne prinaša dobička;
- krog uporabnikov – nekatere dejavnosti so namreč take, da morajo biti njihovi proizvodi in storitve na razpolago vsem in jim niso določene prodajne cene. Zato je prav, da k stroškom njihovega pridobivanja prispevajo vsi uporabniki. Gre za splošne dobrine, kjer ni (in ne sme biti) ekvivalenta med prispevkom uporabnika in koristjo, ki jo dobi z dobrino. To je vzrok za posredno financiranje stroškov proizvodnje, ki se najlažje izvede preko javnega podjetja;
- dejavnost je treba izvajati ne glede na to, ali tisti, ki jo izvajajo, vidijo svoje lastne koristi ali ne. Nekatere dobrine pa so takšne, da jih uporabniki morajo uporabljati zaradi splošnih interesov;
- za izvajanje dejavnosti posebnega družbenega pomena se pogosto uporabljajo sredstva, ki so v splošni rabi, ali naravna bogastva, ki so zunaj pravnega pomena. Zato njihova premestitev v zasebni sektor preprosto ni mogoča, saj teh sredstev ni mogoče vključiti v tista, s katerimi zasebne gospodarske družbe odgovarjajo za svoje obveznosti.

Za oblikovanje javnih podjetij obstaja več vzrokov, med pomembnimi dejavniki je gotovo dejstvo, da hoče država oživiti neko dejavnost ali podjetje tako, da jo podprži.

Cilji ustanavljanja javnih podjetij so drugačni v nerazvitih državah kot v razvitih. V nerazvitih državah gre predvsem za večjo možnost razvoja življenjskega standarda, povečanja zaposlenosti, razvoja domače industrije, izrabo naravnih prednosti, razvoja tehnološke in ekonomske neodvisnosti. V razvitih državah pa so cilji ustanavljanja drugačni; gre predvsem za oskrbo z javnimi dobrinami in dobrinami za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb, varovanje naravnega bogastva, zagotavljanje ekonomskega razvoja z izgradnjo infrastrukturnih objektov itn. (Kavčič, 1993, str. 109).

Javno podjetje, ki izvaja javno službo mora pri svojem delovanju upoštevati naslednja načela (Viler, Kovačič, 2003, str. 5–11):

- načelo enakopravnosti, kar pomeni, da imajo vsi porabniki pravico do dostopa do javnih dobrin pod enakimi pogoji;
- načelo stalnosti pomeni da se mora javno službo izvajati brez prekinitev oziroma mora služba delovati redno in točno;
- načelo adaptibilnosti pomeni, da se morajo javne službe prilagajati razvoju in potrebam ter prenehati, če ni več potrebe oziroma se ta lahko zadovoljuje na tržen način.

2.5 FINANCIRANJE JAVNIH PODJETIJ

Zakon o gospodarskih javnih službah v šestem poglavju ureja naslednje načine financiranja javnih služb:

- **Cena proizvoda ali storitev**

Najpogostejši način financiranja je s cenami javnih dobrin. Te so lahko v obliki tarife, takse, nadomestila ali povračila. Način oblikovanja in določanja cen ureja zakon ali občinski odlok. Cene se lahko določijo diferencirano po kategoriji uporabnikov in količini porabljenih ali ponujenih javnih dobrin ter rednosti njihove uporabe. Cene so lahko tudi subvencionirane. Z aktom o subvencioniranju cene se določita tudi višina in vir subvencij. Tudi subvencije so lahko diferencirane po kategorijah uporabnikov in količini porabljenih ali ponujenih javnih dobrin.

- **Proračunsko financiranje**

Iz sredstev proračuna se financirajo gospodarske javne službe, s katerimi se zagotavljajo javne dobrine, katerih uporabniki niso določljivi ali katerih poraba ni izmerljiva.

- **Lokalni davek**

Lokalne skupnosti lahko za financiranje lokalnih gospodarskih javnih služb predpišejo davek v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javne porabe in naloge občin.

- **Prihodek izvajalcev**

Financiranje s prihodki izvajalcev javnih služb je odvisno od uspešnosti poslovanja in posledično od poslovnega rezultata.

- **Posojila**

Infrastrukturni objekti gospodarskih javnih služb se lahko financirajo iz sredstev, dobljenih s kratkoročnimi ali dolgoročnimi posojili. Posojilo najame v skladu z zakonom država ali lokalna skupnost glede na vrsto gospodarske javne službe.

- **Tuja vlaganja**

Zakon tudi določa, pod katerimi pogoji se lahko sredstva za investicijsko izgradnjo objektov in naprav, namenjenih za opravljanje gospodarskih javnih služb, pridobivajo tudi iz sredstev vlaganj tujih oseb in iz sredstev tujih in mednarodnih posojil.

- **Vavčer**

Republika in lokalne skupnosti lahko dajo uporabnikom javnih dobrin bone (vavčer), s katerimi na podlagi lastne izbire plačujejo javne dobrine.

2.5.1 Davek od dohodkov pravnih oseb

Po Zakonu o davku od dobička pravnih oseb (v veljavi do 31. 12. 2004) davka niso plačevala javna podjetja, ki so v lasti Republike Slovenije oziroma občine.

Od 1. 1. 2005 (z uveljavitvijo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-1) so tudi javna podjetja zavezanci za plačilo davka od dobička pravnih oseb.

1. Davčno obravnavanje prihodkov in odhodkov pri izvajalcih GJS (enako kot pri drugih pravnih subjektih).
2. Možnost izkoriščanja davčnih olajšav iz naslova investicij (tudi iz naslova sredstev v upravljanju).

3 RAČUNOVODSTVO JAVNIH PODJETIJ

Računovodstvo je informacijska dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega poslovnega sistema (Kokotec - Novak, 2002, str. 9).

Računovodstvo javnega podjetja se v bistvu ne razlikuje od računovodstva drugih gospodarskih družb, so pa prisotne določene posebnosti. Javno podjetje upošteva pri računovodstvu **določila Zakona o gospodarskih družbah**, poleg tega upošteva **splošne SRS** (SRS 1 do SRS 30) in posebni **SRS 35 – Računovodsko spremljanje gospodarskih javnih služb**.

❖ Do 31. 12. 2005 je bil v veljavi SRS 35 (2001) – **Računovodske rešitve v javnih podjetjih**, ki je uporabljal izraz SREDSTVA V UPRAVLJANJU – to so bila opredmetena osnovna sredstva (ali denarna sredstva, namenjena za pridobivanje opredmetenih osnovnih sredstev), ki jih je država ali občina dala v uporabo in upravljanje izvajalcu gospodarske javne službe, vendar nanj ni prenesla lastninske pravice (infrastruktura).

❖ SRS 35 (2006) – **Računovodsko spremljanje gospodarskih javnih služb** ne obravnava sredstev v upravljanju – podjetja morajo do najkasneje do 31. 12. 2009 izločiti ta sredstva iz svojih evidenc, do takrat pa zagotavljati računovodsko evidentiranje sredstev (smiselno uporabljati določbe SRS 35 (2001)).

3.1 PРАВNA UREDITEV RAČUNOVODSTVA V JAVNIH PODJETJIH

Računovodski standardi se nanašajo predvsem na gospodarske družbe, glede na svoje potrebe pa jih uporabljajo tudi druga podjetja, zavodi in celo državne organizacije, če to posebej določajo državni predpisi.

Zakon o računovodstvu (Uradni list RS št. 23/99) ureja vodenje poslovnih knjig ter izdelavo letnih poročil za proračun in proračunske uporabnike ter za pravne osebe javnega in zasebnega prava, ki ne vodijo poslovnih knjig na podlagi Zakona o gospodarskih javnih službah in Zakona o društvih.

Javna podjetja morajo poleg zakona pri vodenju računovodstva upoštevati tudi določila Slovenskih računovodskih standardov (SRS) in izvedbene predpise, ki jih izda Ministrstvo za finance, in sicer: Navodilo o načinu in stopnjah rednega odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS št. 86/99), odredbo o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov uporabnikov enotnega kontnega načrta (Uradni list RS št. 86/99 in 111/99), Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS št. 86/99, 110/99, 23/00, 37/00, 2/01, 35/01, 62/01,

105/01 in 38/02), navodilo za uskladitev računovodskih evidenc za uporabnike enotnega kontnega načrta z Zakonom o računovodstvu (Uradni list RS št. 110/99) in pravilnik o vsebini, členitvi in obliki računovodskih izkazov ter pojasnilih k izkazom za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.

Po Zakonu o računovodstvu mora javno podjetje sprejeti tudi Pravilnik o računovodstvu. Zakon o računovodstvu in slovenski računovodski standardi določajo, kaj mora podjetje v Pravilniku o računovodstvu obvezno določiti. V Pravilniku naj bo podrobneje urejen način sestavljanja knjigovodskih listin, odgovornost za sestavo, gibanje in kontrolo knjigovodskih listin ter njihovo hranjenje v skladu z zakonom in računovodskimi standardi (4. člen ZR).

Pravilnik mora urediti naloge in organizacijo računovodstva ter pravice in odgovornost pooblaščenih oseb za razpolaganje z materialnimi in finančnimi sredstvi (52. člen ZR).

3.2 OPREDELITEV POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA JAVNIH PODJETIJ PO SLOVENSКИH RAČUNOVODSKIH STANDARDIH

3.2.1 Posebnosti vrst sredstev in načinov njihovega izkazovanja

Javno podjetje izkazuje posebej sredstva, ki se uporabljajo neposredno za opravljanje posameznih gospodarskih javnih služb, po posameznih gospodarskih javnih službah, in posebej sredstva, ki se uporabljajo neposredno za opravljanje drugih dejavnosti.

Javno podjetje posebej izkazuje vsa brezplačno pridobljena opredmetena osnovna sredstva po vrstah. Za vrednost teh osnovnih sredstev oblikuje dolgoročno odložene prihodke.

Če javno podjetje poleg gospodarskih javnih služb opravlja tudi druge dejavnosti, izkazuje posebej opredmetena osnovna sredstva za opravljanje posameznih gospodarskih javnih služb in posebej opredmetena osnovna sredstva za opravljanje drugih dejavnosti. Če uporablja ista osnovna sredstva za opravljanje več dejavnosti, mora v posebnih razkritjih prikazati sodila, po katerih osnovna sredstva razporeja na posamezne dejavnosti, in deleže sredstev, namenjene opravljanju posameznih dejavnosti. Te deleže upošteva pri razporejanju amortizacije, učinkov prevrednotenja in drugih gospodarskih kategorij, ki so povezane s posameznimi vrstami teh sredstev. Če javno podjetje opravlja dejavnosti, pri katerih v proizvodnem procesu ustvarja proizvode, ki jih je mogoče imeti v zalogi, izkazuje zaloge, ki jih ustvari pri opravljanju gospodarskih javnih služb, posebej.

Javno podjetje ločeno izkazuje finančne naložbe in terjatve do države ali lokalne skupnosti, in sicer po njihovih vrstah.

Javno podjetje razčlenjuje aktivne časovne razmejitve po posameznih gospodarskih javnih službah in drugih dejavnostih.

3.2.2 Posebnosti vrst obveznosti do virov sredstev in načinov njihovega izkazovanja

Osnovni kapital razčlenjuje javno podjetje tako, da je mogoče ugotoviti lastniške deleže države, lokalnih skupnosti in drugih.

Namenska sredstva države, lokalne skupnosti ali odjemalca gospodarske javne službe, ki niso vključena v ceno proizvoda oziroma storitve in so namenjena povečanju vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev javnega podjetja, povečujejo dolgoročno odložene prihodke.

Javno podjetje izkazuje oblikovanje in porabo dolgoročno odloženih prihodkov iz prejšnjega odstavka:

- 1.** posebej za nabavo, razširitev in obnovo opredmetenih osnovnih sredstev, namenjenih za opravljanje gospodarskih javnih služb ter
- 2.** posebej za nabavo, razširitev in obnovo drugih opredmetenih osnovnih sredstev.

3.2.3 Posebnosti obračunavanja amortizacije

Za obračunavanje in izkazovanje amortizacije javno podjetje uporablja SRS 1, 2 in 13 ter dopolnitve, obdelane v SRS 35.13 in 35.14.

Javno podjetje obračunava amortizacijo za vsa sredstva, za katera jo je po SRS 13 treba obračunavati, ne glede na to, ali so kupljena z njegovim denarjem ali brezplačno pridobljena iz proračuna ali od drugih.

Javno podjetje ločeno izkazuje obračunano amortizacijo in njeno uporabo za:

- 1.** opredmetena osnovna sredstva za opravljanje gospodarskih javnih služb in
- 2.** opredmetena osnovna sredstva za opravljanje drugih dejavnosti.

3.2.4 Posebnosti vrst stroškov in odhodkov ter načinov njihovega izkazovanja

Za razčlenjevanje stroškov in odhodkov javno podjetje uporablja SRS od 13 do 16 in dopolnitve, obdelane v SRS od 35.16 do 35.18.

Kadar javno podjetje opravlja več dejavnosti, izkazuje stroške in odhodke po posameznih gospodarskih javnih službah in drugih dejavnostih.

Javno podjetje oblikuje za vsako gospodarsko javno službo poslovnoizidno mesto. Za vsako poslovnoizidno mesto ugotavlja prihodke ter na njem nastale in njemu prisojene stroške.

Javno podjetje določi za gospodarske javne službe ustrezne stroškovne nosilce. Nanje se na podlagi izračunov razporejajo stroški.

3.2.5 Posebnosti razčlenjevanja in merjenja prihodkov

Za razčlenjevanje in merjenje prihodkov javno podjetje uporablja SRS 18 in dopolnitve, obdelane v SRS od 35.20 do 35.22.

Prihodki od poslovanja v javnem podjetju so vsi zneski od prodaje proizvodov oziroma storitev, ne glede na to, kdo je plačnik. Prispevki, takse in/ali druga plačila, ki jih javno podjetje na podlagi zakona pobira za državo ali lokalno skupnost, niso prihodki javnega podjetja.

Prihodki od poslovanja javnega podjetja so tudi državne podpore, razen tistih, ki se začasno izkazujejo kot dolgoročno odloženi prihodki. Namenske podpore uvršča javno podjetje med prihodke, ko nastanejo stroški oziroma odhodki, za pokritje katerih so bile dane.

Med prihodke od poslovanja uvršča javno podjetje tudi prispevke posameznikov, krajevnih skupnosti in drugih oseb za vzdrževanje objektov in naprav ter za opravljanje gospodarskih javnih služb, razen če je z zakonom ali odlokom posebej določeno, da so prispevki namenski. Namenske prispevke, ki niso vključeni v ceno proizvoda ali storitve, javno podjetje uvršča med prihodke, ko nastanejo stroški oziroma odhodki, za pokritje katerih so bili zbrani.

3.2.6 Posebnosti ugotavljanja in obravnavanja poslovnega izida

Za ugotavljanje in obravnavanje poslovnega izida uporablja javno podjetje SRS 19 in dopolnitve, obdelane v SRS od 35.24 in 35.25.

Javno podjetje ugotavlja dobiček ali izgubo za posamezne gospodarske javne službe, za druge dejavnosti, ki jih opravlja, in za podjetje kot celoto.

Izgubo zaradi razlike med najvišjimi prodajnimi cenami proizvodov oziroma storitev gospodarskih javnih služb, ki jih je določila država ali lokalna skupnost, in njihovimi stroškovnimi cenami, predstavi javno podjetje v pojasnilih k računovodskim izkazom.

3.2.7 Posebnosti prevrednotovanja

Javno podjetje vrednoti vsa sredstva in obveznosti do njihovih virov ter stroške, kot določajo slovenski računovodski standardi ter dopolnitve, obdelane v SRS 35.27 in 35.28.

Javno podjetje posebej izkazuje učinke prevrednotenja sredstev in obveznosti do njihovih virov ter stroškov, ki se nanašajo na

- 1.** opravljanje gospodarskih javnih služb in
- 2.** opravljanje drugih dejavnosti.

Za merjenje opredmetenih osnovnih sredstev po njihovem pripoznanju uporablja javno podjetje model nabavne vrednosti.

3.2.8 Oblika izkaza stanja

Izkaz stanja javnega podjetja ima obliko dvostranske bilance stanja in postavke, opredeljene v SRS 24 – Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje.

3.2.9 Oblika izkaza poslovnega izida in izkaza denarnih tokov

Pri sestavljanju izkaza poslovnega izida in izkaza denarnih tokov uporablja javno podjetje SRS 25 – Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje – in SRS 26 – Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje – ter dopolnitve, obdelane v SRS od 35.31 do 35.33.

Izkaz poslovnega izida sestavi javno podjetje po različici I oblike izkaza iz SRS 25, razen če obstajajo utemeljeni razlogi za sestavitev po različici II.

Vsa javna podjetja, ne glede na velikost, razčlenjujejo čiste prihodke od prodaje na tiste, ki so jih pridobila z opravljanjem gospodarskih javnih služb, in tiste, ki so jih pridobila z opravljanjem drugih dejavnosti. Prav tako razčlenjujejo prihodke od obresti na del, ki je povezan z opravljanjem gospodarskih javnih služb, in del, ki je povezan z opravljanjem drugih dejavnosti. Državne podpore izkazuje javno podjetje posebej.

Javno podjetje razčleni v pojasnilih k računovodskim izkazom stroške po funkcionalnih skupinah iz SRS 25 na stroške opravljanja gospodarskih javnih služb in stroške opravljanja drugih dejavnosti. Podatki o posameznih vrstah stroškov so razvidni iz poslovnih knjig ali izračunani na podlagi ustreznih sodil.

3.2.10 Vrste in vsebine posebnih razpredelnic in pojasnil k računovodskim izkazom

Letno poročilo javnega podjetja vsebuje poleg razpredelnic, predpisanih z zakonom o gospodarskih družbah ali določenih s splošnimi slovenskimi računovodskimi standardi in SRS od 35.1 do 35.33, še te razpredelnice in pojasnila k računovodskim izkazom:

- 1.** pregled porabe prejetih državnih podpor po namenih;
- 2.** prikaz poslovnega izida javnega podjetja, razdeljenega na del, ki izhaja iz opravljanja gospodarskih javnih služb, in del, ki izhaja iz opravljanja drugih dejavnosti, v skladu s SRS 35.24, ter prikaz pokrivanja izgube ali razporejanja dobička iz opravljanja gospodarskih javnih služb;
- 3.** prikaz sodil, v skladu s katerimi so na posamezne gospodarske javne službe in druge dejavnosti razporejeni sredstva, obveznosti do njihovih virov, prihodki in odhodki;
- 4.** podbilance stanja sredstev in obveznosti do njihovih virov za posamezne gospodarske javne službe ter za druge dejavnosti, če javno podjetje ocenjuje, da so te podbilance pomembne za sprejemanje poslovnih odločitev;
- 5.** pregled opredmetenih osnovnih sredstev, ki se uporabljajo neposredno za posamezne gospodarske javne službe in za druge dejavnosti, na datum bilance stanja ter
- 6.** izkaz poslovnega izida javnega podjetja, razdeljen na izkaze poslovnega izida za posamezne gospodarske javne službe in za druge dejavnosti.

Dobo koristnosti in preostalo vrednost opredmetenih osnovnih sredstev javnega podjetja, ki se uporabljajo pri opravljanju gospodarskih javnih služb in za katera je

treba obračunavati amortizacijo, določi javno podjetje samo, če v aktu o njegovi ustanovitvi ali predpisu ni določeno drugače.

Dolgoročno odloženi prihodki, ki so namenjeni pokrivanju stroškov opravljanja gospodarskih javnih služb, se zmanjšujejo v dobro prihodkov od poslovanja.

4 PREDSTAVITEV JAVNEGA PODJETJA KOMUNALA KRANJ

Pojav komunalne dejavnosti je star. Začela se je razvijati hkrati s človekovim razvojem in bivanjem. Komunalna dejavnost je v sodobnem družbenem razvoju tem bolj pomembna, čim bolj se razvija urbanizacija, čim bolj se spreminja obliče in sestav naselij, ki mnogokrat iz malih zaselkov in vasi preraščajo v mestna naselja in mesta.

Pri opredeljevanju komunalne dejavnosti izhajamo iz dejstva, da je komunalna dejavnost od vsega svojega pojavljanja izrazito družbena dejavnost. Pojem komunalne dejavnosti se pojavlja tam, kjer vodovod, kanalizacija, poti itd. služijo potrebam neke večje ali manjše družbene skupine, ki se je naselila na nekem določenem prostoru. Urejeno, smotrno organizirano življenje ljudi v naselju vključuje preskrbo s pitno vodo, naprave za odvajanje odpadnih voda in drugih tekočih odpadnih snovi, razsvetljevanje poti v naselju, zgraditev in vzdrževanje poti in drugih javnih prostorov v naselju. Da se to opravlja ustrezno smotrno, je potrebna tudi ustrezna organizacija v najširšem pomenu besede (po Klemenčič, 1997, str. 9, 17).

4.1 ZGODOVINA PODJETJA

Leta **1955** so se iz takratne Direkcije komunalnih dejavnosti mesta Kranja, ki je poslovala kot Zavod s samostojnim financiranjem, razvila tri ločena komunalna podjetja: Ceste in kanalizacija, Komunala Kranj in Vodovod. Izpolnjevala so dejavnosti vzdrževanja, obnavljanja ter gradnje cest, kanalizacije in komunalnih cestnih objektov; vzdrževanja in izkoriščanja gramoznic ter kamnolomov na območju občine Kranj; preskrbe mesta in okolice s pitno vodo ter dejavnost vzdrževanja vodovodnega omrežja in naprav.

Leta **1957** sta se podjetje Ceste in kanalizacija ter podjetje Komunala Kranj združila. Ustanovljeno je bilo novo podjetje Komunalni servis Kranj. Opravljalo je dejavnost obeh združenih podjetij.

Leto **1959** je bilo zaznamovano s skromnim začetkom obrtne dejavnosti. Postavljali so se temelji razvijajoče se obrtne dejavnosti podjetja.

V letih **1969** in **1970** je prišlo do združitve obstoječih obrtnih podjetij: Pleskarstva, Kamnoseštva, Steklarstva in Tapetništva. Komunalnemu servisu so se tako pridružile še obrtne dejavnosti.

Leta **1972** so delavci Komunalnega servisa sklenili, da se organizirajo v tri TOZD-e. Razvoj dejavnosti je prerasel stari naziv, spremenilo se je ime podjetja. Ustanovljeno je bilo Komunalno, obrtno in gradbeno podjetje Kranj.

Leta **1987** se je pridružilo še podjetje Vodovod, ki je vse do takrat delovalo kot ločeno podjetje.

Leta **1990** se je delovna organizacija Komunalnega, obrtnega in gradbenega podjetja Kranj organizirala kot javno podjetje. Poslovati je začelo pod imenom Javno podjetje Komunala Kranj, p. o. Podjetje je opravljalo storitve, ki so nenadomestljiv pogoj za življenje in delo občanov ter drugih podjetij.

Leta **2000** se je podjetje po uveljavitvi Zakona o gospodarskih javnih službah preoblikovalo v podjetje Komunala Kranj, javno podjetje, d. o. o.

4.2 PREDSTAVITEV PODJETJA

4.2.1 Lastniki podjetja

Komunala Kranj, javno podjetje, d. o. o., spada v skladu z določili Zakona o gospodarskih javnih službah (Uradni list RS, št. 32/93, s spremembami) med gospodarske javne službe.

Ustanoviteljice javnega podjetja so Mestna občina Kranj ter Občine Cerklje na Gorenjskem, Medvode, Naklo, Preddvor, Jezersko in Šenčur.

Osnovni kapital družbe znaša 2.152.856,00 EUR. Deleži posameznih družbenikov, določeni v Pogodbi o ustanovitvi družbe Komunale Kranj, so sledeči: mestna občina Kranj 64,79 %, občina Cerklje na Gorenjskem 7,30 %, občina Medvode 7,00 %, občina Naklo 5,77 %, občina Preddvor 4,21 %, občina Jezersko 1,44 % in občina Šenčur 9,49 %.

Komunala Kranj, javno podjetje, d. o. o. se je v letu 2000 z Odlokom o statusnem preoblikovanju Javnega podjetja Komunala Kranj, p. o., preoblikovalo v Komunalo Kranj, javno podjetje d. o. o., in se uskladilo z določbami Zakona o gospodarskih družbah in določbami Zakona o gospodarskih javnih službah.

4.2.2 Organi podjetja

O upravljanju podjetja odločajo ustanovitelji, skupščina in nadzorni svet, medtem ko je poslovodja javnega podjetja direktor.

Ustanovitelji izvršujejo ustanoviteljske pravice preko Sveta ustanoviteljev.

4.2.3 Direktor

Direktor zastopa javno podjetje brez omejitev, dolžan pa je pridobiti soglasje Sveta ustanoviteljev za sklepanje poslov, v skladu z Odlokom o ustanovitvi skupnega organa Mestne občine Kranj ter občin Cerklje na Gorenjskem, Jezersko, Naklo, Medvode, Preddvor in Šenčur za izvrševanje ustanoviteljskih pravic v javnem podjetju Komunala Kranj, d. o. o., Pogodbo o ustanovitvi javnega podjetja Komunala Kranj, javno podjetje, d. o. o. z dne 20. 9. 2007, poslovnim načrtom javnega podjetja ter pogodbo o zaposlitvi direktorja javnega podjetja.

4.2.4 Svet ustanoviteljev

Svet ustanoviteljev je skupni organ, ki ga ustanovijo občinski sveti udeleženih občin za izvrševanje ustanoviteljskih pravic ter za usklajevanje odločitev občin v zvezi z zagotavljanjem javnih služb. Skupni organ opravlja svoje naloge v imenu in za račun občin, ki so ga ustanovile, sestavljajo ga vsakokratni župani občin ustanoviteljic, ki jim mandat preneha z iztekom funkcije župana.

4.2.5 Skupščina podjetja

Družbenice javnega podjetja sprejemajo sklepe na skupščini.

V skupščino družbenice določijo vsaka po enega svojega predstavnika, ki je pooblaščen izvrševati glasovalno pravico zanjo. Člane skupščine imenujejo družbenice za dobo štirih let. Po poteku mandata so lahko ponovno imenovani.

4.2.6 Nadzorni svet

Nadzorni svet javnega podjetja nadzoruje vodenje poslov podjetja. Sestavlja ga devet članov. Šest članov imenuje skupščina javnega podjetja, od tega pet članov imenuje na predlog Mestne občine Kranj, enega pa na skupen predlog preostalih družbenic. Tri člane imenuje v nadzorni svet neposredno Svet delavcev družbe.

Člani nadzornega sveta so izvoljeni za dobo štirih let in so lahko ponovno izvoljeni.

4.2.7 Uprava

Upravo predstavlja direktor, ki na lastno odgovornost vodi poslovanje in delo družbe in družbo zastopa. Direktorja družbe imenuje na predlog nadzornega sveta skupščina družbe za dobo štirih let z možnostjo ponovnega imenovanja.

4.3 ORGANIZIRANOST PODJETJA

Dejavnosti izvaja podjetje v okviru treh poslovnih enot, in sicer:

- Vodovod,
- Komunala ter
- Kanalizacija in čistilne naprave.

V skladu s Pravilnikom o notranji organizaciji in poslovanju so organizacijske enote družbe naslednje:

- Vodstvo družbe z informatiko in stiki z javnostjo ter tajništvo;
- Uprava družbe
- znotraj uprave družbe:

- Gospodarsko računovodska služba;
- Kadrovska, pravna in splošna služba;
- Poslovne enote: Vodovod, Komunala ter Kanalizacija in čistilne naprave.

Slika 1: Organigram

Vir: Računovodsko poročilo Komunale Kranj 2007.

4.4 DEJAVNOSTI PODJETJA

Javno podjetje prednostno opravlja tiste gospodarske javne službe, ki pomenijo izvajanje naslednjih dejavnosti:

4.4.1 Oskrba s pitno vodo

Voda je vir zdravja, seveda ob pogoju, da je zdravstveno ustrezna. Poglavitna naloga podjetja je, da uporabnikom zagotovi kvalitetno pitno vodo. Podjetje skrbi, da je kvaliteta vode zdravstveno ustrezna in v skladu z zakonskimi določili.

V sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Kranj podjetje opravlja redne preglede in analize vode na vodovodnem sistemu.

Oskrba s pitno vodo obsega predvsem upravljanje z vodovodnim omrežjem, objekti in napravami, redno in investicijsko vzdrževanje, izvajanje potrebnih rekonstrukcij, novogradenj in tehnoloških izboljšav ter zagotavljanje zdravstveno ustrezne pitne vode. Dejavnost opravlja podjetje na območju Mestne občine Kranj ter občin Cerklje, Šenčur, Preddvor, Naklo, Medvode. Celotni vodovodni sistem za zagotavljanje oskrbe s pitno vodo predstavlja medsebojno povezavo vodovodov med občinami, tako da se lahko iz enega sistema načeloma napajajo tudi drugi sistem.

Sistem se deli na magistralne, primarne in sekundarne vodovode, objekte in naprave. Magistralni vodovodi, objekti in naprave so tisti, ki zagotavljajo preskrbo s pitno vodo v dveh ali več občinah. Primarni in sekundarni vodovodi, objekti in naprave pa so tisti, ki so teritorialno v posamezni občini in zagotavljajo preskrbo s pitno vodo samo v tisti občini.

Nad celotnim sistemom podjetje vrši stalen nadzor, tako preko nadzornikov kot tudi preko daljinskega nadzora. Nadzorniki pregledujejo vse objekte za oskrbo s pitno vodo. Sistem nadzora omogoča stalen pregled nad dogajanjem na vodovodnem omrežju in tudi takojšnja popravila v primeru okvar.

Vzdrževanje vodovodnega sistema ima velik pomen tudi za ohranjanje kvalitetne pitne vode. Intenzivno odpravljanje napak, obnavljanje, sanacijska in redna vzdrževalna dela, so pomembni ukrepi za zagotavljanje kvalitetne pitne vode.

Komunala Kranj je upravljavec infrastrukturnih objektov in naprav za odvajanje in čiščenje komunalne odpadne in padavinske vode na območju občin Naklo, Šenčur, Preddvor, v Mestni občini Kranj ter od leta 2007 dalje tudi v občini Cerklje in za del območja v občini Medvode. Upravljamo z dvema čistilnima napravama, in sicer s Centralno čistilno napravo Kranj in čistilno napravo Lipce v občini Cerklje.

Dejavnost odvajanja in čiščenja odpadnih voda izvajajo v okviru dveh delovnih enot: DE Kanalizacija in DE Čistilne naprave. Izvajanje dejavnosti je iz leta v leto zahtevnejše. V letu 2007 se je zakonodaja dodatno uskladila z evropsko, posledica so zahtevani višji standardi pri izvajanju dejavnosti. Upravljavcem infrastrukturnih objektov in naprav zakonodaja nalaga večje odgovornosti, predvsem pri vodenju evidenc o emisijah, ki v okolju nastajajo v povezavi z odvajanjem in čiščenjem odpadnih voda (evidence večjih onesnaževalcev, obratovalni monitoringi in

spremljanje obratovanja malih čistilnih naprav, vodenje evidenc vseh obstoječih greznic in skrb za njihovo redno praznjenje, izdelovanje mnenj o ocenah obratovanja za male komunalne čistilne naprave, ...).

4.4.2 Zbiranje in prevoz komunalnih odpadkov

Področje ravnanja z odpadki se je v Sloveniji v zadnjem času zelo spremenilo in v procesu vključevanja k Evropski uniji tudi zakonsko uredilo.

Na področju gospodarnega ravnanja z odpadki izvaja podjetje naslednje dejavnosti:

❖ **Ločeno zbiranje odpadkov**

V letu 2007 je podjetje nadaljevalo z vzpostavljanjem in nadgrajevanjem sistema ločenega zbiranja odpadkov. Zakoni predpisujejo vse večje količine ločeno zbranih odpadkov, istočasno pa zmanjšujejo količine odpadkov, dovoljene za odlaganje.

Podjetje je nadaljevalo s projektom pospeševanja ločenega zbiranja odpadkov, s ciljem nadgraditi obstoječi sistem in ga približati občanom kot povzročiteljem odpadkov. Povečali so število **ekoloških otokov**, s pomočjo povečanega nadzora spremljanja polnosti zabojnikov zagotavljajo redno praznjenje, uvedli so brezplačno telefonsko številko, redno informirajo in osveščajo občane prek različnih medijev. Postopno ukinjajo odvoz odpadkov dvakrat na teden, posodobili so zbirne centre z mobilnimi stiskalnicami in zabojniki za **zbiranje odpadkov električne in elektronske opreme**, uvedli **ločeno zbiranje odpadkov na pokopališču**, vzpostavili poostren nadzor nad odpadki iz poslovne dejavnosti, postavili **malo kompostarno** na Centralni čistilni napravi Kranj, kjer predelujejo biološko razgradljive odpadke, zbrane preko zbirnih centrov in pokopališč.

❖ **Odvoz komunalnih odpadkov**

Redni odvoz odpadkov izvaja podjetje v skladu s terminskim planom odvozov iz posameznih okolišev, in sicer pri večstanovanjskih objektih dvakrat tedensko in enkrat tedensko pri ostalih stanovanjskih hišah. V redni odvoz so poleg gospodinjstev vključene tudi manjše družbe in samostojni podjetniki, ki za odlaganje odpadkov uporabljajo zabojnike volumna od 120 do 900 litrov.

V redni odvoz odpadkov je vključenih približno 98 % vseh prebivalcev.

❖ **Preprečevanje nastajanja odpadkov z okoljskim izobraževanjem in ozaveščanjem javnosti**

Kot podporni projekt ločenemu zbiranju poteka komunikacija s širšo javnostjo in vključuje okoljsko informiranje in osveščanje, s ciljem spremeniti ustaljene oblike ravnanja z odpadki (vse odpadke v isti koš) in dojetanje odpadkov (odpadki niso nekaj grdega in umazanega, pač pa so surovina za proizvodnjo novih izdelkov — reciklaža).

4.4.3 Izvajanje izbirnih gospodarskih javnih služb

Podjetje poleg obveznih gospodarskih javnih služb opravlja naslednje izbirne gospodarske javne službe:

- **Vzdrževanje občinskih cest** vključuje dejavnost letnega in zimskega vzdrževanja in varstva lokalnih cest v Mestni občini Kranj (urejanje glavnih lokalnih in mestnih cest, zagotavljanje prevoznosti cest in varnega prometa).
- **Javna snaga in čiščenje javnih površin cest**
- **Pogrebna in pokopališka dejavnost**
- **Upravljanje tržnice**

Podjetje opravlja tudi druge gospodarske javne službe, če tako določi zakon, odlok družbenice ali drug predpis in če je zagotovljeno financiranje za opravljanje teh služb.

5 RAČUNOVODSKA ANALIZA

Analiza izvira iz grške besede analysis in pomeni razstavljanje neke celote na sestavne dele, da pridemo do vzrokov, ki so povzročili nastanek pojava (Koletnik, 1995, str. 28).

Zadnji temeljni sestavni del računovodstva je računovodsko analiziranje. Z analiziranjem nasploh razumemo dejavnost, ki se ukvarja s presojanjem bonitete in s predlaganjem izboljšav pri poslovnih procesih in stanjih.

Vsakega analiziranja ne moremo uvrščati v pojem računovodstva; za računovodsko analiziranje štejemo le tisto, ki v glavnem temelji na računovodskih podatkih.

Razpoložljivi računovodski podatki, zbrani v računovodskih listinah, poslovnih knjigah, računovodskih poročilih so glavno izhodišče računovodskega analiziranja. Mnogokrat jih je seveda treba dopolnjevati s podatki, ki pri normalnem poteku računovodstva niso na razpolago. Včasih se je celo treba lotiti posebnega zbiranja, urejevanja in začetnega obdelovanja takih dodatnih podatkov. Vsa takšna dejavnost pa še ne pomeni analiziranja, ampak je to dejavnost razvidovanja (evidentiranja) podatkov, ki so šele gradivo za izvedbo analize.

Analiziranje se začne z analitičnim obdelovanjem podatkov. Pri tem se poslužujemo metod razčlenjevanja, primerjanja, izločevanja, osamljanja in strnjevanja. Te metode si sledijo v različnem zaporedju, se ponavljajo in medsebojno dopolnjujejo. Z uporabo različnih metod je tesno povezan izračun razlik, srednjih vrednosti, strukturnih odstotkov, indeksov, koeficientov itd.

Dognanja analize morajo biti vedno podana na primeren način. Zgolj številke ne zadoščajo; pri analizi nikoli ne sme izostati obrazložitev v besedah. Niti bonitete proučevanih procesov in stanj in niti predlogov za izboljšanje te bonitete ni mogoče pojasniti samo številčno ali z grafikoni.

Rezultat računovodskega analiziranja lahko vidimo v izpopolnjenih računovodskih poročilih, ki povezujejo predračune z obračuni, zasledujejo odmike med uresničeni in načrtovani velikostmi in tolmačijo razlike med njimi.

Računovodsko analiziranje bi lahko imenovali tudi računovodsko proučevanje (po Turku in Melavcu, 2001, str. 36–38).

Slovenski računovodski standard (SRS 29, 2006) opredeljuje računovodsko analiziranje kot računovodsko presojanje kakovosti pojavov in računovodskih podatkov o njih; zajema proučevanje, ki je tesno povezano s sestavljanjem računovodskih poročil o načrtovanih in uresničenih poslovnih procesih in stanjih. Povečuje kakovost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje in dosežke pri delovanju ter podlage za izboljšavo procesov in stanj.

Računovodsko analiziranje je presojanje in pojasnjevanje stanja in uspešnosti poslovanja, zasnovano na primerjanju podatkov v računovodskih obračunih in predračunih, ugotavljanje odmikov, vzrokov za te odmike in ugotavljanje njihovih posledic. Sestavni del računovodskega analiziranja je tudi oblikovanje predlogov za

izboljševanje poslovnih procesov in stanj. Računovodsko analiziranje je del računovodstva, ne glede na to, katera služba se z njim ukvarja.

Računovodsko analiziranje daje informacijsko podlago za poslovno odločanje tako na področju nadziranja kot odločevalne funkcije in tudi na področju načrtovanja kot odločevalne funkcije. Poznavanje vzrokov za odmike in obsega njihovega delovanja omogoča pri nadziranju popravne in represivne ukrepe, pri načrtovanju pa zastavljanje stvarnejših ciljev (Kodeks računovodskih načel, 1998).

Slovenski računovodski standard 29 (2006) se uporablja pri proučevanju računovodskih podatkov in oblikovanju računovodskih informacij kot podlage za odločanje. Povezan je z računovodskimi načeli 152–157 (Kodeks računovodskih načel, 1995).

Analiziranje računovodskih izkazov

Z računovodskimi izkazi želimo prikazati ekonomsko sliko javnega podjetja. Ta kaže vrsto in obseg uporabljenih sredstev in preskrbljenih virov ter uspešnost. Računovodski izkazi kažejo premoženjsko-finančno sliko v bilanci stanja in uspešnostno sliko v izkazu uspeha.

Za analiziranje podatkov v računovodskih izkazih podjetja velja že omenjena ugotovitev, da nam sami podatki v računovodskih izkazih ne povejo veliko, temveč je treba te podatke primerjati z nekim drugim podatkom, ki za potrebe analize služi kot **standard**. Katere podatke bodo izvajalci oziroma uporabniki analiz vzeli za standardne oziroma primerljive podatke, bo v veliki meri odvisno od razpoložljivosti podatkov in potreb analize. Pogosto se za analiziranje računovodskih izkazov uporabljajo podatki preteklega poslovanja podjetja oziroma podatki o poslovanju podjetij v isti gospodarski panogi (najuspešnejša podjetja). Za potrebe notranjega odločanja pa se kot standardi lahko uporabljajo podatki o načrtovanem poslovanju.

Pri izbiri zunanjih standardov (to je računovodskih podatkov drugih podjetij) je treba posebej paziti, da so podatki veljavni in logični. Prvo pomeni, da moramo poznati računovodske postopke, ki so se uporabljali pri oblikovanju teh podatkov. Drugo pa pomeni, da moramo dobro poznati dejavnost podjetij, katerih podatke uporabljamo za standarde. Zato je še posebej pomembno, da se pri analiziranju podatkov upoštevajo tudi priloge k računovodskim izkazom, kjer so pojasnjene uporabljene računovodske metode, dodane druge pomembne informacije in kjer je prikazano poslovanje po posameznih področjih poslovanja (Hočevar, 2001, str. 221).

Za analiziranje računovodskih izkazov se najpogosteje uporabljajo tri metode (Usenik et al., 2005, 84–87):

- **Vodoravna analiza**

Z vodoravno analizo računovodskih izkazov ugotavljamo zneske in odstotke sprememb ali odmika posamezne postavke. Take analize pravzaprav vsi poznamo, gre pravzaprav za ugotavljanje spremembe posamezne ekonomske kategorije v dveh zaporednih časovnih obdobjih (**dinamične ekonomske kategorije**) ali v dveh različnih trenutkih (**statične ekonomske kategorije**) v znesku in z indeksom.

- **Navpična analiza**

Pri navpični analizi računovodskih izkazov posamezne postavke v izkazu prikazujemo kot relativni delež glede na izbrano celoto, na primer prihodkom v izkazu uspeha, vsemi sredstvi oziroma obveznostmi do virov sredstev v bilanci stanja. Taka analiza je pomembna zato, ker nam številčne podatke spremeni v deleže, ki jih lahko uporabimo za primerjavo med dvema podjetjema ali panogo kot celoto.

- **Analiza s kazalniki**

Kazalniki so relativna števila, ki jih dobimo tako, da številčni podatek o eni ekonomski kategoriji delimo z drugo. Izračunati kazalnike je enostavno, ni pa enostavno razlagati izračunane vrednosti kazalnika in ocenjevati njegovo ugodnost ali neugodnost.

Kazalnike lahko razčlenimo:

- **stopnjo udeležbe (ali odstotke udeležbe)** sestavnega dela v celotni velikosti;
- **indeks** dane velikosti (ali odstotek dane velikosti) v primerjavi z istovrstno izhodiščno velikostjo;
- **koeficient**, ki ga dobimo, če primerjamo raznovrstne podatke, ki odražajo primerljive procese in stanja.

Osnovne vrste kazalnikov:

- **Kazalniki stanja financiranja**
- **Kazalniki stanja investiranja**
- **Kazalniki vodoravnega finančnega ustroja (kazalniki plačilne sposobnosti)**
- **Kazalniki obračanja**
- **Kazalniki gospodarnosti**
- **Kazalniki dobičkonosnosti**

Pri analizi uporablja analitik podatke iz bilance stanja, izkaza uspeha, izkaza finančnih tokov, dodatka k računovodskim podatkom ter iz poslovnega poročila. Analize računovodskih izkazov morajo biti racionalne in hitre. K racionalni in hitri analizi računovodskih izkazov veliko prispevajo sodobne računalniške tehnike in tehnologije, brez katerih ne bi bilo mogoče opraviti nobene zahtevnejše analize.

5.1 ANALIZA BILANCE STANJA

Bilanca stanja je računovodsko poročilo oziroma tudi zbirka podatkov o obsegu in sestavi sredstev in obveznosti do virov sredstev določenega poslovnega sistema za določen trenutek. Na eni strani izkazuje premoženjsko podobo, na drugi strani pa lastninsko podobo poslovnega sistema.

V bilanci stanja uresničujemo oziroma prikazujemo temeljno načelo gospodarjenja, da lahko poslovni sistem razpolaga le s tolikimi sredstvi, kolikor znašajo obveznosti zanje.

Sestavljena je iz dveh enakovrednih strani. Levi strani pravimo aktivna stran, desni strani pa pasivna stran. Pri poimenovanju posameznih strani bilance stanja v vsakdanjem pogovoru velikokrat naletimo na izraz aktiva podjetja, s katerim mislimo na sredstva podjetja, z izrazom pasiva podjetja pa označujemo obveznosti do virov sredstev.

Obe strani bilance stanja morata vedno biti vrednostno izenačeni oz. enaki, kar lahko poimenujemo kot bilančno ravnotežje. To pa pomeni, da so sredstva v podjetju vrednostno vedno enaka obveznostim do virov sredstev. Bilanca stanja je statični računovodski izkaz, kar pomeni, da prikazuje sredstva in obveznosti do virov sredstev podjetja na določen dan.

Bilanco stanja sestavljamo najmanj enkrat letno, in sicer na zadnji dan poslovnega leta. Ta bilanca je enaka začetni bilanci stanja naslednjega poslovnega leta. Imenujemo jih redne bilance stanja in jih sestavljamo za določene, vnaprej znane trenutke, predpisane z gospodarsko zakonodajo in Slovenskimi računovodskimi standardi. Poznamo pa tudi izredne bilance stanja, ki jih sestavljajo na primer v primeru likvidacije, sanacije, stečaja itd.

Oblika in vsebina bilance stanja je predpisana z gospodarskimi predpisi, ki jih dopolnjujejo računovodski standardi, ustrezati pa mora potrebam, ki jih imajo notranji in zunanji uporabniki računovodskih informacij.

Računovodske informacije, ki so izkazane v bilanci stanja, so namenjene najvišjim organom odločanja v poslovnem sistemu, hkrati pa so namenjene tudi različnim zunanjim uporabnikom tovrstnih podatkov in informacij. Pomen takšnega računovodskega poročila je, da ga vse države predpisujejo kot obvezen zunanji računovodski izkaz, ki ga morajo za določene trenutke sestaviti vsi poslovni sistemi, načeloma ob koncu poslovnega leta (Turk, Melavc, 2001, str. 452).

Tabela 1. Bilanca stanja na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2006

		31. 12. 2007	%	31. 12. 2006	%	index 07/06
	SREDSTVA SKUPAJ	61.133.632	100,00	55.208.823	100,00	110,73
A	DOLGOROČNA SREDSTVA	53.431.009	87,40	47.392.272	85,84	112,74
I.	Neopredmetena sredstva in dolg. Aktivne časovne razm.	570.152	0,93	351.026	0,64	162,42
1.	Dolgoročne premoženjske pravice	34.845	0,06	48.416	0,09	71,97
3.	Predujmi za neopredmetena sredstva	0	-	0	-	0,00
4.	Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	535.307	0,88	302.610	0,55	176,90
5.	Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitev	0	-	0	-	0,00
II.	Opredmetena osnovna sredstva	52.638.880	86,10	46.823.793	84,81	112,42
1.	Zemljišča in zgradbe	41.089.223	67,21	34.732.977	62,91	118,30

	a) Zemljišča	1.047.140	1,71	1.108.991	2,01	94,42
	b) Zgradbe	40.042.083	65,50	33.623.986	60,90	119,09
3.	Druge naprave in oprema	4.855.349	7,94	4.647.819	8,42	104,47
4.	Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo	6.694.308	10,95	7.442.997	13,48	89,94
	b) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	6.694.308	10,95	7.442.997	13,48	89,94
	a) Predujmi za pridobitev opredm. osnovnih sredstev	0	-	0	-	0,00
III.	Naložbene nepremičnine	81.332	0,13	81.332	0,15	100,00
IV.	Dolgoročne finančne naložbe	117.345	0,19	117.837	0,21	99,58
1.	Dolgoročne finančne naložbe razen posojil	116.549	0,19	116.840	0,21	99,75
	č) Druge dolgoročne finančne naložbe	116.549	0,19	116.840	0,21	99,75
2.	Dolgoročna posojila	796	0,00	997	0,00	79,84
	b) Dolgoročna posojila drugim	796	0,00	997	0,00	79,84
V.	Dolgoročne poslovne terjatve	23.300	0,04	18.284	0,03	127,43
3.	Dolgoročne poslovne terjatve do drugih	23.300	0,04	18.284	0,03	127,43
VI.	Odložene terjatve za davek	0	-	0	-	0,00
B.	KRATKOROČNA SREDSTVA	7.699.016	12,59	7.796.382	14,12	98,75
I.	Sredstva (skup.za odtujitev) za prodajo	0	-	0	-	0,00
II.	Zaloge	139.742	0,23	107.938	0,20	129,47
1.	Material	119.719	0,20	89.637	0,16	133,56
3.	Proizvodi in trgovsko blago	20.023	0,03	18.301	0,03	109,41
4.	Predujmi in zaloge	0	-	0	-	0,00
III.	Kratkoročne finančne naložbe	3.438.372	5,62	4.177.276	7,57	82,31
2.	Kratkoročna posojila	3.438.372	5,62	4.177.276	7,57	82,31
	b) Kratkoročna posojila drugim	3.348.372	5,48	4.177.276	7,57	80,16
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	4.075.023	6,67	3.476.574	6,30	117,21
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	2.054.786	3,36	1.808.294	3,28	113,63
3.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	2.020.237	3,30	1.668.280	3,02	121,10
V.	Denarna sredstva	45.879	0,08	34.594	0,06	132,62
C.	KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	3.607	0,01	20.169	0,04	17,88
	OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	61.133.632	100,00	55.208.822	100,00	110,73
A.	KAPITAL	7.112.012	11,63	7.300.979	13,22	97,41
I.	Vpoklicani kapital	2.152.856	3,52	2.152.856	3,90	100,00
1.	Osnovni kapital	2.152.856	3,52	2.152.856	3,90	100,00
II.	Kapitalske rezerve	3.305.742	5,41	3.305.742	5,99	100,00
III.	Rezerve iz dobička	1.653.414	2,70	1.653.414	2,99	100,00
1.	Zakonske rezerve	171.134	0,28	171.134	0,31	100,00
5.	Druge rezerve iz dobička	1.482.280	2,42	1.482.280	2,68	100,00
IV.	Presežek iz prevrednotenja	0	-	0	-	0,00
V.	Preneseni čisti poslovni izid	0	-	0	-	0,00
VI.	Čisti poslovni izid poslovnega leta	0	-	188.967	0,34	0,00
B.	REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZM.	12.830	0,02	0	-	0,00
1.	Rezervacije za pokojnine in	0	-	0	-	0,00

	podobne obveznosti					
3.	Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	12.830	0,02	0	-	0,00
C.	DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	50.609.884	82,79	43.801.684	79,34	115,54
I.	Dolgoročne finančne obveznosti	2	0,00	2	0,00	100,00
4.	Druge dolgoročne finančne obveznosti	2	0,00	2	0,00	100,00
II.	Dolgoročne poslovne obveznosti	50.609.882	82,79	43.801.682	79,34	115,54
5.	Druge dolgoročne poslovne obveznosti	50.609.882	82,79	43.801.682	79,34	115,54
III.	Odložene obveznosti za davek	0	-	0	-	0,00
Č.	Kratkoročne finančne obveznosti	2.671.108	4,37	3.468.802	6,28	77,00
II.	Kratkoročne finančne obveznosti	0	-	0	-	0,00
4.	Druge kratkoročne finančne obveznosti	0	-	0	-	0,00
III.	Kratkoročne poslovne obveznosti	2.671.108	4,37	3.468.802	6,28	77,00
2.	Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	1.901.217	3,11	2.554.644	4,63	74,42
4.	Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	12.014	0,02	14.824	0,03	81,04
5.	Druge kratkoročne poslovne obveznosti	757.877	1,24	899.334	1,63	84,27
D.	KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	727.798	1,19	637.357	1,15	114,19

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj in lastni izračun.

Bilanca stanja Komunale Kranj na dan 31. 12. 2007 je bila izdelana na podlagi Zakona o računovodstvu in drugih računovodskih predpisih. Stanje sredstev in virov sredstev je bilo usklajeno z analitičnimi evidencami ter preverjeno z inventurnim popisom.

Iz skrajšanega pregleda bilance stanja Komunale Kranj na dan 31. 12. 2007 je razvidno, da je bilančna vsota v bilančnem ravnovesju in znaša 61.133.632,00 EUR in je za 10,7 % večja v primerjavi s stanjem na dan 31. 12. 2006.

5.1.1 Analiza sredstev Javnega podjetja

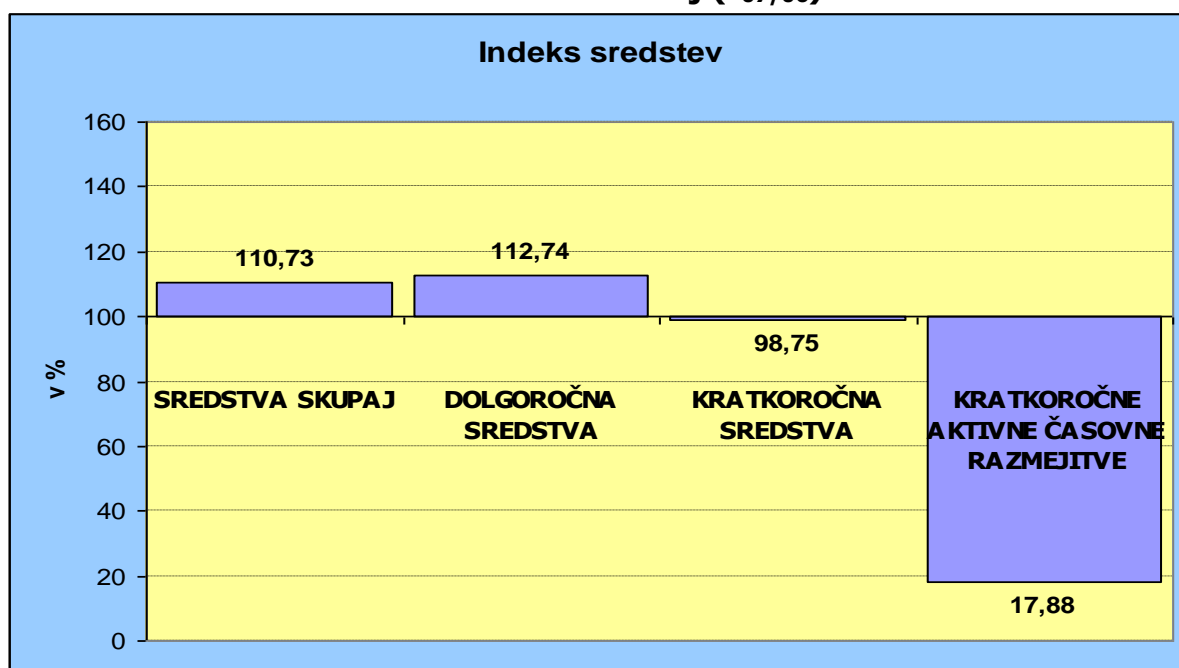
S pojmom sredstva označujemo vrednosti stvari, pravic in denarja, s katerimi poslovni sistem razpolaga in z njihovo pomočjo uresničuje smoter in poslovne cilje, in so praviloma last poslovnega sistema (Novak et al., 2002, str. 27).

Glede na hitrost preoblikovanja sredstev jih delimo na osnovna in obratna sredstva. Z osnovnimi sredstvi razumemo stvari in pravice, ki zaradi sodelovanja v poslovnem procesu postopno prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke in ki se v svojo prvotno pojavno obliko praviloma vračajo v obdobju, daljšem od leta dni (dolgoročna

sredstva). Z obratnimi sredstvi pa razumemo stvari, pravice in denar, ki se zaradi sodelovanja v poslovnem procesu porabijo, prehajajo iz ene pojavne oblike v drugo in se v prvotno pojavno obliko praviloma vračajo v obdobju, krajšem od enega leta (kratkoročna sredstva).

Sredstva pa lahko razvrstimo tudi na stalna in gibljiva sredstva. Stalna sredstva tako poleg osnovnih vključujejo tudi dolgoročne finančne naložbe, gibljiva sredstva pa poleg obratnih sredstev vključujejo tudi kratkoročne finančne naložbe (Hočevar et al., 2001, str. 34–35).

Graf 1. Indeks sredstev Komunale Kranj (I_{07/06})

Vir: Poslovno poročilo Komunale Kranj 2007, lastni izračun in grafični prikaz.

Iz tabele 1 je razvidno, da je imelo javno podjetje na dan 31. 12. 2007 celotna sredstva v višini 61.133.632 EUR, na dan 31. 12. 2006 pa 47.392.272 EUR, kar pomeni, da je vrednost vseh sredstev v letu 2007 višja za 10,73 %. Prav tako je razvidno, da na dan 31. 12. 2007 dolgoročna sredstva predstavljajo 87,40 %, kratkoročna sredstva 12,59 % in kratkoročne aktivne časovne razmejitve 0,01 % vseh sredstev.

V primerjavi s preteklim letom se je vrednost dolgoročnih sredstev povečala za 12,74 % oz. 6.038.737 EUR, vrednost kratkoročnih sredstev se je zmanjšala za 1,25 % oz. 97.366 EUR, kratkoročne aktivne časovne razmejitve pa so se zmanjšale za 82,12 %, kar znaša 16.562 EUR.

5.1.1.1 Dolgoročna sredstva

Dolgoročna sredstva so neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve, opredmetena osnovna sredstva, naložbene nepremičnine, dolgoročne finančne naložbe, dolgoročne poslovne terjatve in odložene terjatve za davek.

Neopredmetena sredstva sestavljajo dolgoročno odloženi stroški razvijanja, naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine – dolgoročne premoženjske pravice (računalniški programi) ter neopredmetena sredstva v gradnji oziroma v izdelavi.

Opredmetena osnovna sredstva sestavljajo zemljišča, zgradbe, druge naprave in oprema, drobní inventar in opredmetena osnovna sredstva v gradnji oziroma izdelavi. Sredstva v lasti občin se evidentirajo v poslovnih knjigah kot sredstva v upravljanju na podlagi SRS 35 in Pogodb o upravljanju in uporabi infrastrukturnih objektov.

Neopredmetena dolgoročna sredstva Komunale Kranj so v letu 2007 predstavljala 0,93 % vseh sredstev in so se v primerjavi z letom 2006 povečala za 62,42 %.

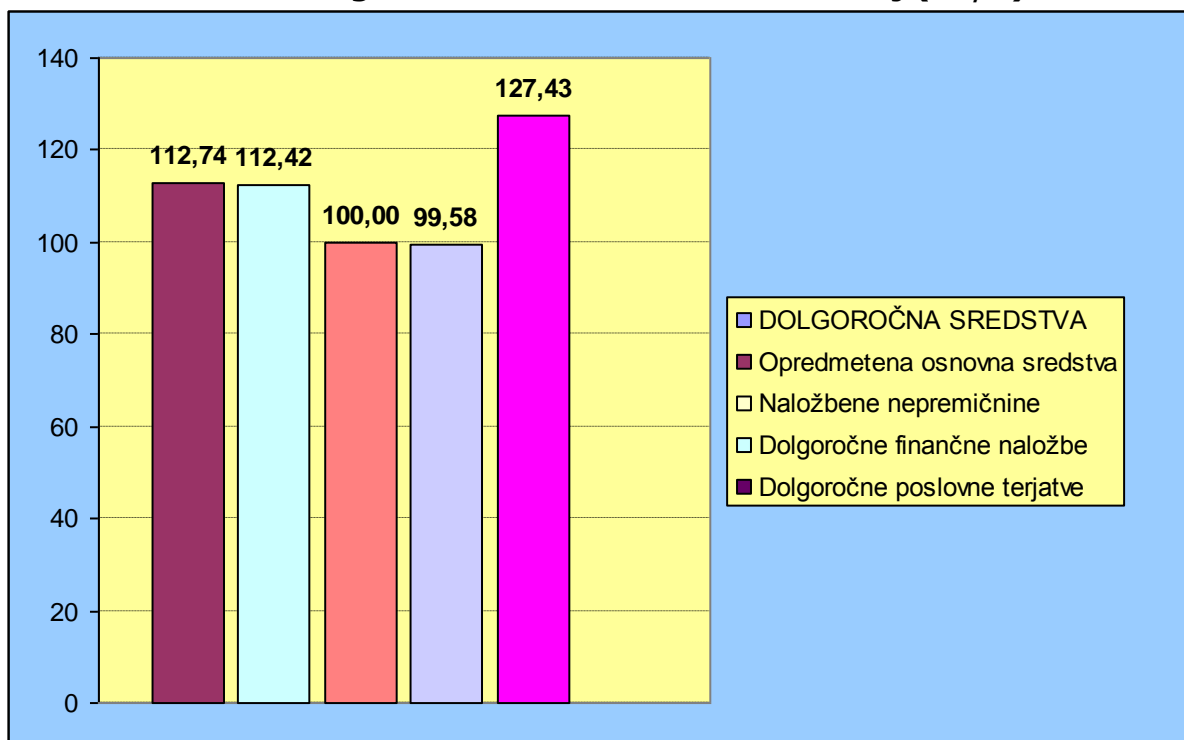
Vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev, ki vključujejo zemljišča, zgradbe, druge naprave in opremo, opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo (predujmi, gradnja) so se v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 povečala za 12,42 % in so znašala 52.638.880 EUR oz. 86,10 % vseh sredstev.

Naložbene nepremičnine so bile v obeh letih enake in so znašale 81.332 EUR in predstavljale v letu 2007 0,13 % vseh sredstev, v letu 2006 pa 0,15 % vseh sredstev.

Pri dolgoročnih finančnih naložbah je prišlo v letu 2007 do zmanjšanja naložb za 0,42 % , kar znaša 492 EUR.

Vrednost opreme in drugih opredmetenih sredstev se je v letu 2005 povečala za 86,5 % oz. za 5.980,00 tisoč SIT v primerjavi z letom 2004 in je predstavljala 3,25 % vseh dolgoročnih sredstev. Pretežni del vlaganj v opremo je bil v letu 2005 namenjen nakupu konvekcijske peči in posodobitvi računalniške opreme.

Graf 2. Indeks dolgoročnih sredstev Komunale Kranj (I_{07/06})

Vir: Poslovno poročilo Komunale Kranj, lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.1.2 Kratkoročna sredstva

Kratkoročna sredstva sestavljajo sredstva za prodajo, zaloge, kratkoročne poslovne terjatve, kratkoročne finančne naložbe in denarna sredstva, ki letu 2007 znašajo 7.699.016 EUR, v letu 2006 pa 7.796.382 EUR. To pomeni, da so se kratkoročna sredstva glede na leto 2006 zmanjšala za 1,25 %, kar znaša 97.366 EUR.

Podjetje med **zalogami** izkazuje zaloge materiala in trgovskega blaga v skladišču. Kot material se šteje tudi drobn inventar z dobo koristnosti do leta dni. Na dan 31. 12. 2007 so zaloge znašale 139.742 EUR in so se v primerjavi z letom 2006 povečale za kar 29,47 % oziroma 30.082 EUR.

Kratkoročne finančne naložbe so naložbe, ki jih ima podjetje v posesti v obdobju, krajšem od leta dni. Na dan 31. 12. 2007 so znašale 3.438.372 EUR oziroma 5,62 % od vseh kratkoročnih sredstev, ki predstavljajo v bilanci stanja 12,59 %. V primerjavi z letom 2006 so se zmanjšale za 17,69 %, kar znaša 738.904 EUR.

Kratkoročne poslovne terjatve so tiste, ki zapadejo v plačilo v roku, krajšem od enega leta, pa tudi tisti deli dolgoročnih terjatev, ki so že zapadli v plačilo ali pa bodo zapadli v plačilo v enem letu po datumu bilance stanja. Kratkoročne poslovne terjatve zajemajo terjatve v zvezi s prodajo blaga, materiala in opravljenimi storitvami, pa tudi v zvezi s prodanimi opredmetenimi osnovnimi sredstvi. Mednje vštevamo tudi terjatve, povezane s finančnimi prihodki, terjatve do države, do zaposlenih in drugih, ki pa so v glavnem kratkoročne narave. Kratkoročne poslovne terjatve predstavljajo

na dan 31. 12. 2007 najvišji delež, to je 6,67 % vseh kratkoročnih sredstev (12,59 %) oziroma 4.075.023 EUR. Leto prej so znašale 3.476.574 EUR, to pomeni, da so se v primerjavi z letom 2006 kratkoročne poslovne terjatve povečale za 598.449 EUR oziroma za 17,21 %.

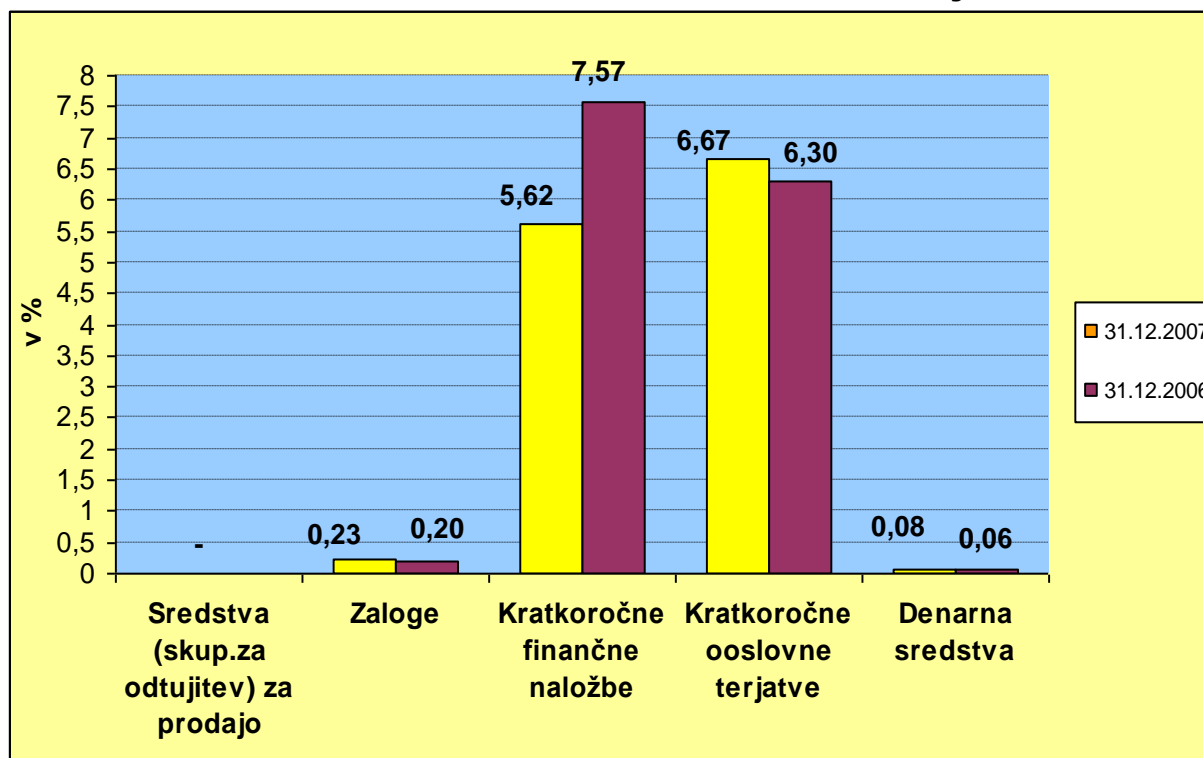
V postavki **denarnih sredstev** podjetje izkazuje denarna sredstva v blagajnah, denar na transakcijskem računu in denar na poti. Denar na poti predstavlja denar, prenesen iz blagajne na račun pri banki, ki se istega dne še ni vpisal kot dobroimetje pri njej. Znesek denarnih sredstev je na dan 31. 12. 2007 znašal 45.879 EUR, kar predstavlja 0,08 % vseh kratkoročnih sredstev in se je v primerjavi z letom 2006 povečal za 32,62 % ,kot kaže tabela 2, to znaša 11.285 EUR.

Tabela 2. Obseg in struktura kratkoročnih sredstev Komunale Kranj v letih 2006 in 2007

		31. 12. 2007	%	31. 12. 2006	%	index 07/06
B.	KRA TKOROČNA SREDSTVA	7.699.016	12,59	7.796.382	14,12	98,75
I.	Sredstva (skup.za odtujitev) za prodajo	0	-	0	-	0,00
II.	Zaloge	139.742	0,23	107.938	0,20	129,47
1.	Material	119.719	0,20	89.637	0,16	133,56
3.	Proizvodi in trgovsko blago	20.023	0,03	18.301	0,03	109,41
4.	Predujmi in zaloge	0	-	0	-	0,00
III.	Kratkoročne finančne naložbe	3.438.372	5,62	4.177.276	7,57	82,31
2.	Kratkoročna posojila	3.438.372	5,62	4.177.276	7,57	82,31
	b) Kratkoročna posojila drugim	3.348.372	5,48	4.177.276	7,57	80,16
IV.	Kratkoročne poslovne terjatve	4.075.023	6,67	3.476.574	6,30	117,21
2.	Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	2.054.786	3,36	1.808.294	3,28	113,63
3.	Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	2.020.237	3,30	1.668.280	3,02	121,10
V.	Denarna sredstva	45.879	0,08	34.594	0,06	132,62

Vir: Poslovno poročilo Komunale Kranj 2007 in lastni izračuni.

Graf 3. Struktura kratkoročnih sredstev Komunale Kranj 07/06

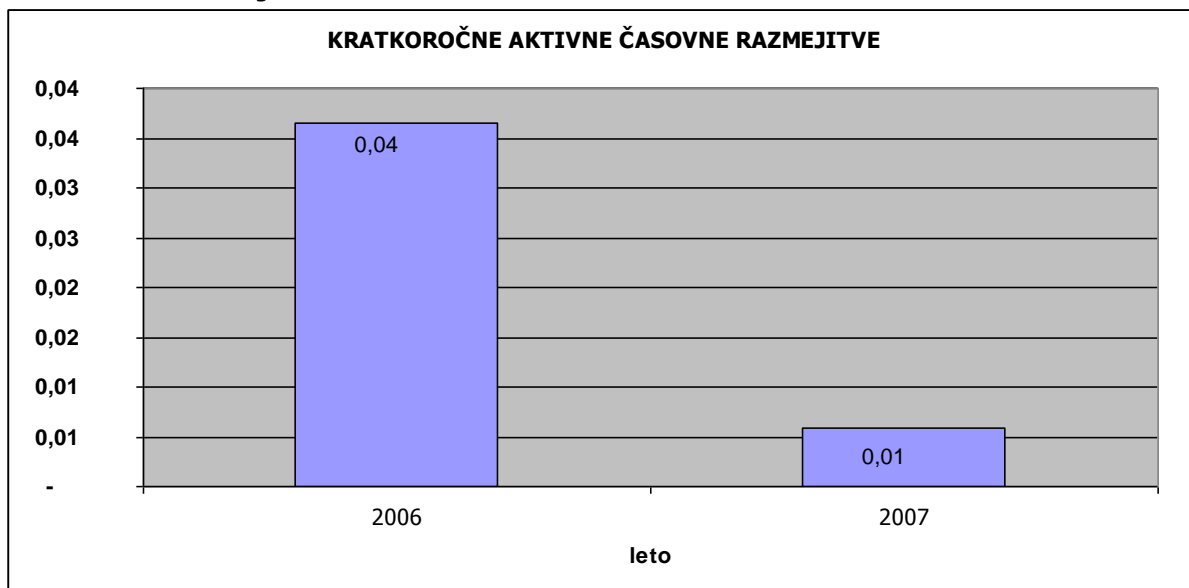

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj ter lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.1.3 Kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Med kratkoročnimi aktivnimi časovnimi razmejitvami v okviru gospodarskih javnih služb podjetje izkazuje kratkoročno odložene stroške in odhodke, ki ob svojem nastanku še ne bremenijo dejavnosti in še ne vplivajo na poslovni izid. Ti zneski v podjetju predstavljajo naročnine na revije, telekomunikacijske storitve, dobave električne energije in vrednotnice, kot so koleki, ki jih podjetje hrani v blagajni. Na dan 31. 12. 2007 znašajo kratkoročne aktivne časovne razmejitve 3.607 EUR, kar pomeni da so se v primerjavi z letom 2006 zmanjšale za 82 % oz. 15.562 EUR, kar lahko vidimo v tabeli 1. V letu 2007 predstavljajo kratkoročne aktivne časovne razmejitve 0,01 %, leta 2006 pa 0,04 % sredstev v bilanci stanja, kar prikazuje graf 4.

Graf 4. Struktura kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev Komunale Kranj 07/06

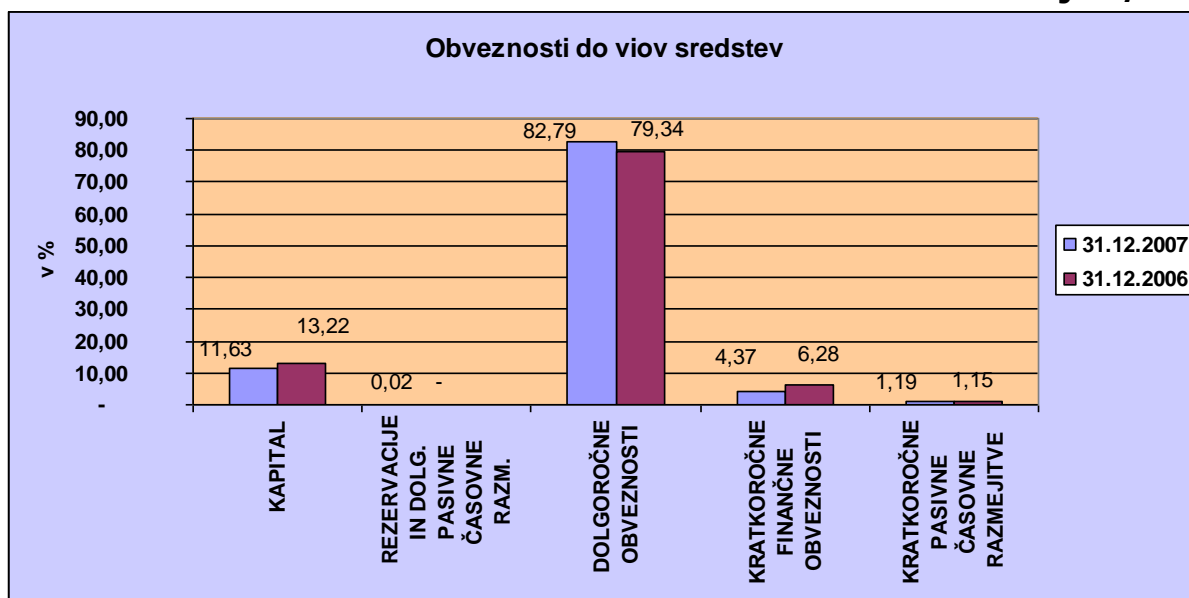
Vir: Lastni izračun in lastni graf.

5.1.2 Analiza obveznosti do virov sredstev

Medtem ko sredstva odgovarjajo na vprašanje, »kaj ima poslovni sistem«, nam viri sredstev dajejo odgovor na vprašanje, »od kod ima poslovni sistem sredstva«. Sredstva ne pridejo v poslovni sistem sama od sebe, temveč jih mora nekdo prispevati. Tisti, ki sredstva prispeva, ima v njem neke pravice. Zaradi tega mora imeti poslovni sistem razvide o tem, kdo je prispeval ta sredstva. Ti razvidi kažejo, do koga ima poslovni sistem obveznosti. Zato tudi govorimo o obveznostih do virov sredstev.

Viri sredstev so pravne in fizične osebe, ki so poslovnemu sistemu s svojimi finančnimi naložbami ali dobavami omogočile sredstva. Tu niso samo tisti, ki so v podjetje vložili kapital, in posojilodajalci, temveč so tu še dobavitelji materiala in storitev, do katerih ima podjetje sprotne obveznosti. Tu so tudi zaposleni (Hočevnar et al., 2001, str. 54).

Graf 5. Struktura obveznosti do virov sredstev Komunale Kranj 07/06

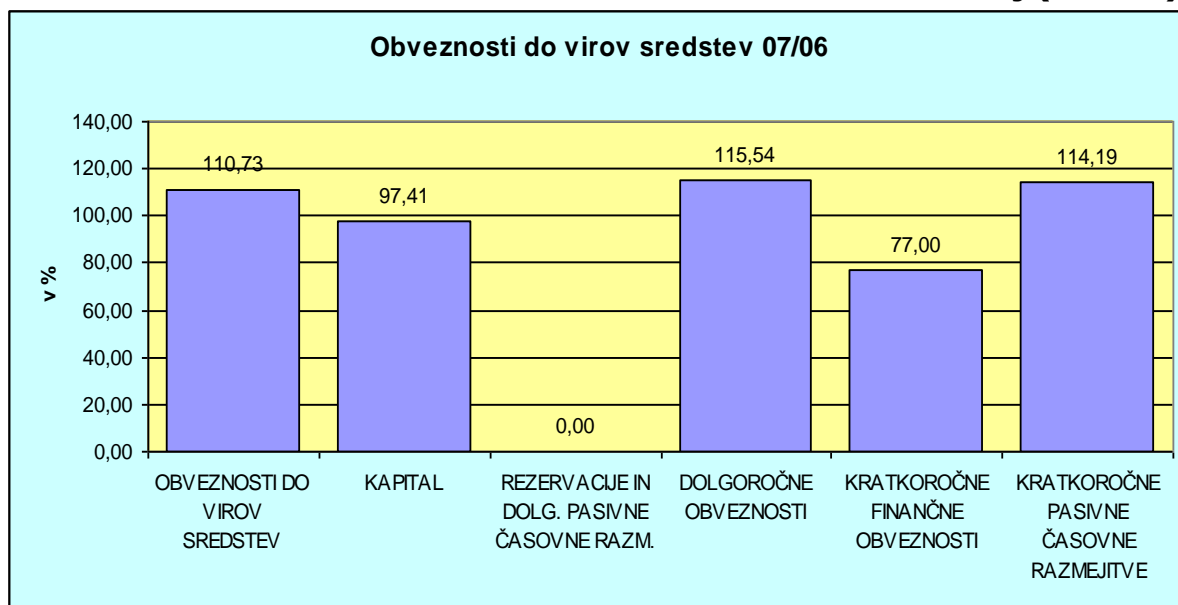

Vir: Poslovno poročilo Komunale Kranj, lastni izračun in lastni graf.

Iz zgornjega grafa št. 5 je razvidno, da se struktura obveznosti do virov sredstev v proučevanem obdobju ni bistveno spreminjala. Največji delež obveznosti v obeh letih predstavljajo dolgoročne obveznosti, ki v letu 2007 predstavljajo 82,79 % oziroma 50.609.884 EUR, v letu 2006 pa 79,34 %, kar znaša 43.810.684 EUR. Sledi jim kapital, ki v letu 2007 predstavlja 11,53 % delež vseh obveznosti in se je v primerjavi z letom 2006 zmanjšal za 1,59 %. Prav tako so se v primerjavi z letom 2006 zmanjšale tudi kratkoročne finančne obveznosti, in sicer za 1,91 % in tako predstavljajo 4,37 % deleža obveznosti. Najmanjši delež v celotnih obveznostih do virov sredstev pa so dosegle kratkoročne pasivne časovne razmejitve, ki predstavljajo 1,19 % delež, ter rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve z 0,02 % deležem.

Graf 6 prikazuje obveznosti do virov sredstev, ki so se v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 povečale za 10,7 %, kar znaša 5.924.810 EUR

Graf 6. Indeks obveznosti do virov sredstev komunale Kranj (I07/06)

Vir: Letno poročilo komunale Kranj ter lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.2.1 Kapital

Kapital predstavlja trajen vir financiranja, sredstva, ki so jih lastniki vložili v podjetje in obveznosti do lastnikov kapitala, izplačljivo lastnikom kapitala najpozneje ob prenehanju poslovanja podjetja. Kapital predstavlja razliko med celotnimi sredstvi podjetja in njegovimi dolgovi (Lekše, Dular, 2005, str. 33).

Celotni kapital podjetja na dan 31. 12. 2007 znaša 7.112.012 EUR in se je v primerjavi z letom 2006 zmanjšal za 2,6 %, kar je razvidno v tabeli 1.

Celotni kapital podjetja delimo:

❖ **Osnovni kapital podjetja ali vpoklicani kapital** je kapital, ki je nominalno opredeljen v pogodbi o ustanovitvi javnega podjetja in je razdeljen na sedem neenakih deležev. Podjetje izkazuje toliko osnovnega kapitala, kolikor ga je vpisanega v sodni register.

V Komunali Kranj je bil znesek osnovnega kapitala v obeh letih enak in je znašal 7.112.012 EUR. Vendar pa osnovni kapital v letu 2007 predstavlja 3,52 %, v letu 2006 pa 3,90 % obveznosti do virov sredstev, ker so celotne obveznosti do virov sredstev v letu 2006 znašale 55.208.823 EUR.

❖ **Kapitalske rezerve** – med kapitalskimi rezervami podjetje izkazuje zneske iz naslova odprave splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala, ki so se v preteklosti izkazovali kot posebna samostojna kategorija v okviru kapitala.

Tudi v kapitalskih rezervah je znesek v obeh obravnavanih obdobjih enak in je znašal 3.305.742 EUR. Kapitalske rezerve dosegajo najvišji delež v kapitalu in tako predstavljajo leta 2007 5,41 %, leto poprej pa 5,99 % obveznosti.

❖ **Rezerve iz dobička** so namensko zadržani del čistega dobička, ki je namenjen predvsem za poravnavanje možnih izgub v kasnejših letih. Rezerve iz dobička podjetje členi na **zakonske rezerve** (ker ni bil v letu 07 dosežen čisti

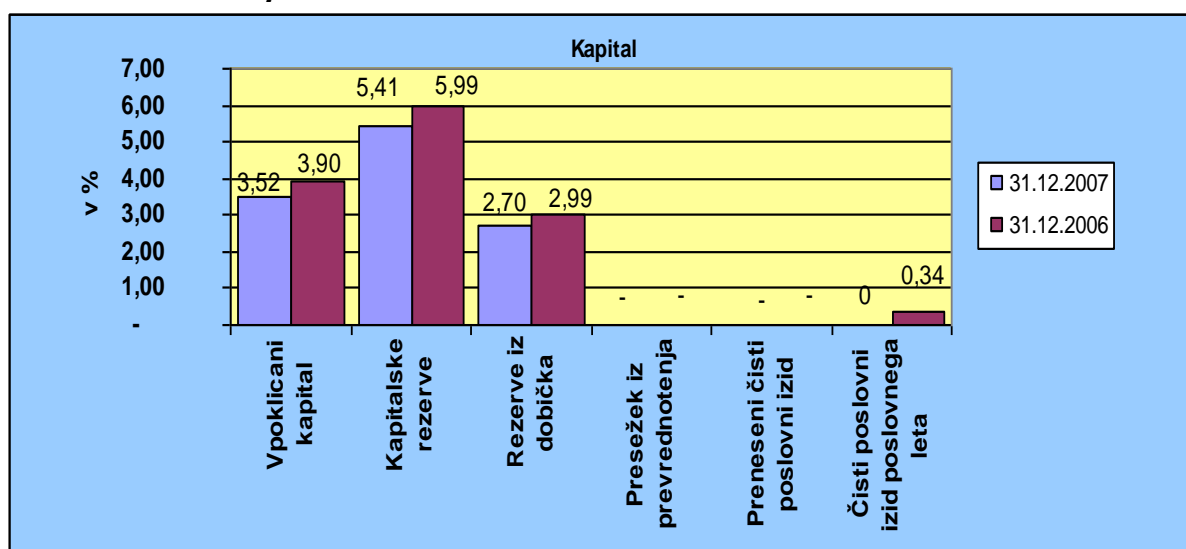
dobiček, podjetje ni oblikovalo čistih rezerv) in na **druge rezerve iz dobička** (dobiček preteklih let, revalorizacijski popravek rezerv). Statuti ali predpisi družb določajo najnižjo potrebno višino rezerv iz dobička.

V Komunali Kranj predstavlja rezerve iz dobička v obeh obravnavanih letih enak znesek, in sicer 1.653.414 EUR. V letu 2007 predstavljajo rezerve 5,41 % obveznosti družbe, v letu 2006 pa 5,99 %.

❖ **Preneseni čisti poslovni izid** – preneseni čisti dobiček iz prejšnjih let je tisti del čistega dobička, ki ni porabljen za pokrivanje izgub, razporejen v rezerve ali kako drugače porabljen.

❖ **Čisti poslovni izid poslovnega leta** – v poslovnem letu 2007 podjetje ni ustvarilo čistega dobička. V letu 2006 pa znaša čisti dobiček 188.967 EUR in predstavlja 0,34 % vseh obveznosti podjetja.

Graf 7. Struktura deležev kapitala v obveznostih do virov sredstev 2006/07

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj ter lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.2.2 Dolgoročne obveznosti

Dolgoročne poslovne obveznosti so obveznosti, ki zapadejo v plačilo v obdobju, daljšem od leta dni.

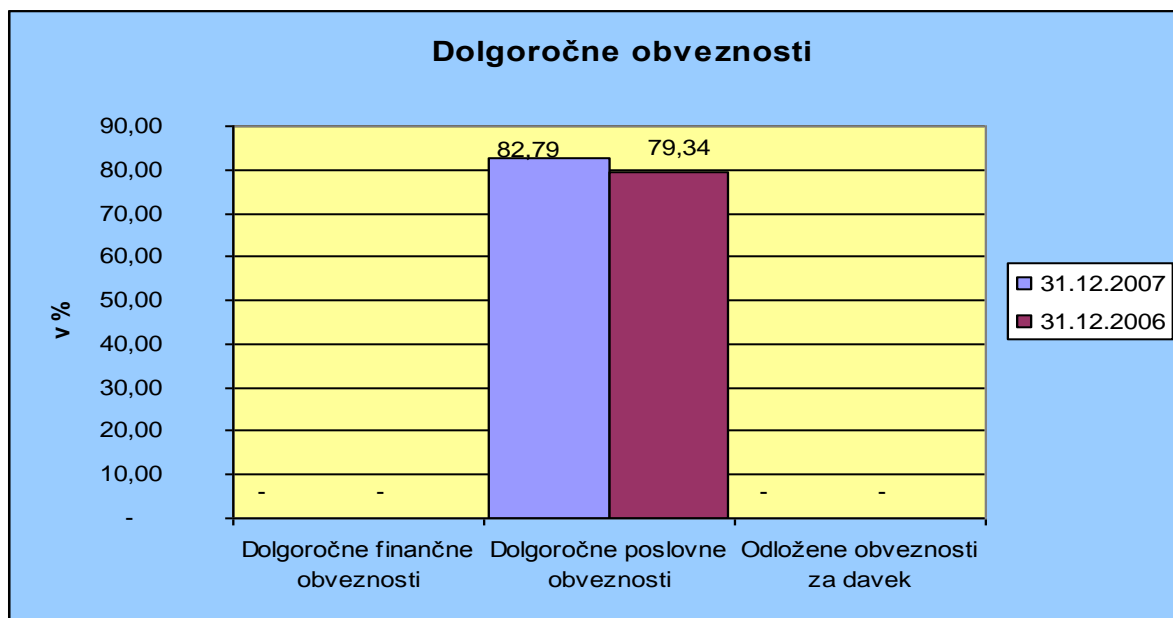
Dolgoročne obveznosti zajemajo:

- ❖ dolgoročne finančne obveznosti,
- ❖ dolgoročne poslovne obveznosti,
- ❖ odložene obveznosti za davek.

Dolgoročne obveznosti so v primerjavi z letom 2006 višje za 15,6 % oziroma za 6.808.200 EUR in znašajo 50.609.884 EUR. Leta 2007 so najvišje obveznosti

predstavljale dolgoročne obveznosti, in sicer 82,79 % vseh obveznosti podjetja, leta 2006 pa so prav tako predstavljale najvišji delež obveznosti, to je 79,34 %.

Graf 8. Struktura deležev dolgoročnih obveznosti Komunale Kranj 2006/07

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj ter lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.2.3 Kratkoročne obveznosti

Kratkoročne poslovne obveznosti so obveznosti, ki zapadejo v plačilo v obdobju, krajšem od leta dni.

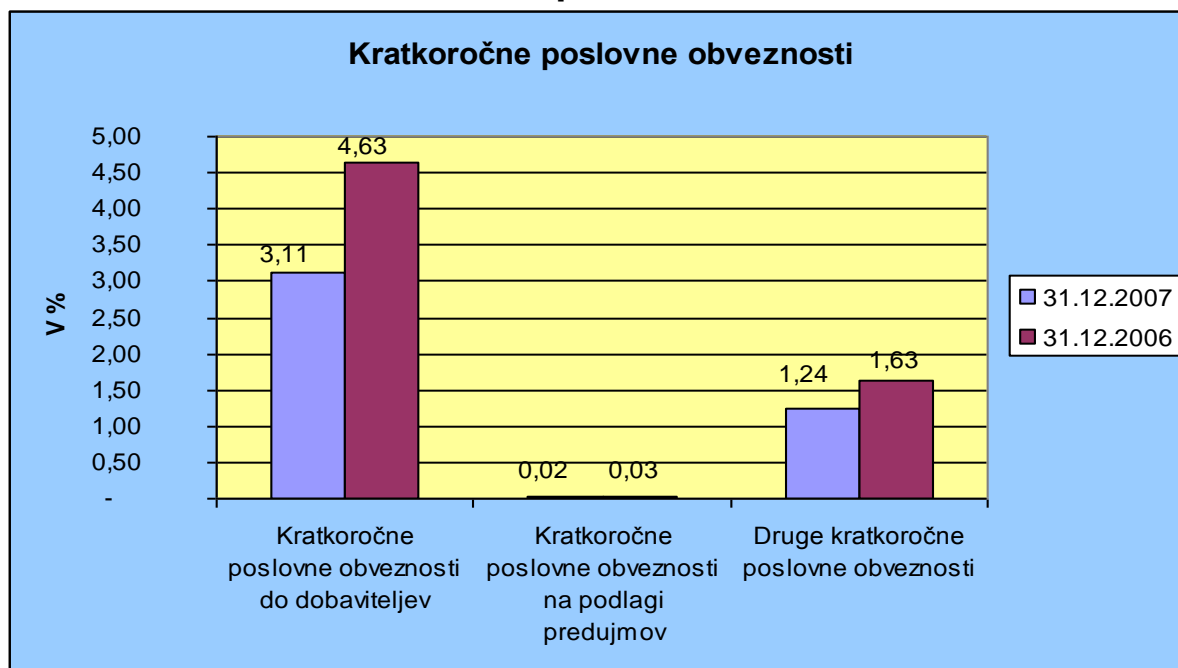
Kratkoročne obveznosti so v primerjavi z letom 2006 nižje za kar 23 % oz. 797.694 EUR in znašajo 2.671.108.

Največji delež med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi v letu 2007 predstavljajo kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev, katerih vrednost se je glede na preteklo leto znižala za 653.427 oziroma za 25,6 % in znašajo 1.901.217 EUR.

V kratkoročnih poslovnih obveznostih v letu 2007 Komunala Kranj evidentira znesek kratkoročnih obveznosti na podlagi predujmov, katerih vrednost se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšala za 18,9 % oziroma 2.810 EUR.

Kratkoročne poslovne obveznosti Komunale Kranj zaključujejo druge kratkoročne poslovne obveznosti, ki predstavljajo 1,24 % vseh obveznosti v letu 2007 oziroma 757.877 in so se glede na predhodno leto zmanjšale za 15,7 % oziroma 141.457 EUR.

Graf 9. Struktura kratkoročnih poslovnih obveznosti 07/06

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj ter lastni izračun in grafični prikaz.

5.1.2.4 Kratkoročne pasivne časovne razmejitve

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve so kratkoročno odloženi prihodki in kratkoročno vnaprej vračunani stroški oziroma kratkoročno vnaprej vračunani odhodki, ki še ne vplivajo na poslovni izid.

Kot kratkoročne odložene prihodke podjetje izkazuje že zaračunane zamudne obresti in stroške v sodnih postopkih (stečajih, likvidacijah, prisilnih poravnava, predlogih za izvršbo), zneske zaračunanih števnin zaradi neenakomerne dinamike menjave vodomerov znotraj petletnega obdobja in vkalkuliranih stroškov zamenjave vodomerov z daljinskim odčitavanjem ter druge kratkoročno odložene prihodke.

Kratkoročne pasivne časovne razmejitve Komunale Kranj znašajo na dan 31. 12. 2007 727.798 EUR in so se glede na prejšnje leto zvišale za 14,2 % oziroma za 90.441EUR.

Kratkoročne aktivne časovne razmejitve predstavljajo v letu 2007 1,19 % vseh obveznosti podjetja.

5.2 IZKAZ PRIHODKOV IN ODHODKOV

5.2.1 Analiza prihodkov

Prihodki predstavljajo povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanj sredstev ali zmanjšanja dolgov (Koletnik, 2007, str. 182)

So naspotje odhodkom in skupno z njimi oblikujejo poslovni izid v določenem obdobju. Opredeljeni so s prodajno vrednostjo prodanih količin, zajemajo pa tudi nekatere izredne postavke, ki prav tako povečujejo poslovni izid (Turk, Melavc, 2000).

Prihodki se v prvi vrsti delijo na redne in izredne. Redni prihodki se pojavljajo pri normalnih pojavih pri poslovanju in so nadalje razdeljeni na prihodke od poslovanja (so vrednosti prodanih proizvodov, storitev, trgovskega blaga, materiala in prejetih nadomestil v zvezi s prodajo, ki vplivajo na poslovni izid) in prihodke od financiranja (so prihodki v zvezi s finančnimi naložbami poslovnega sistema). Druga vrsta pa so izredni prihodki, ki so povezani z nenormalnimi in popravljenimi pojavi (Hočevnar, 2001, str. 90–91).

Tabela 3. Obseg in struktura prihodkov Komunale Kranj v letih 2007 in 2006

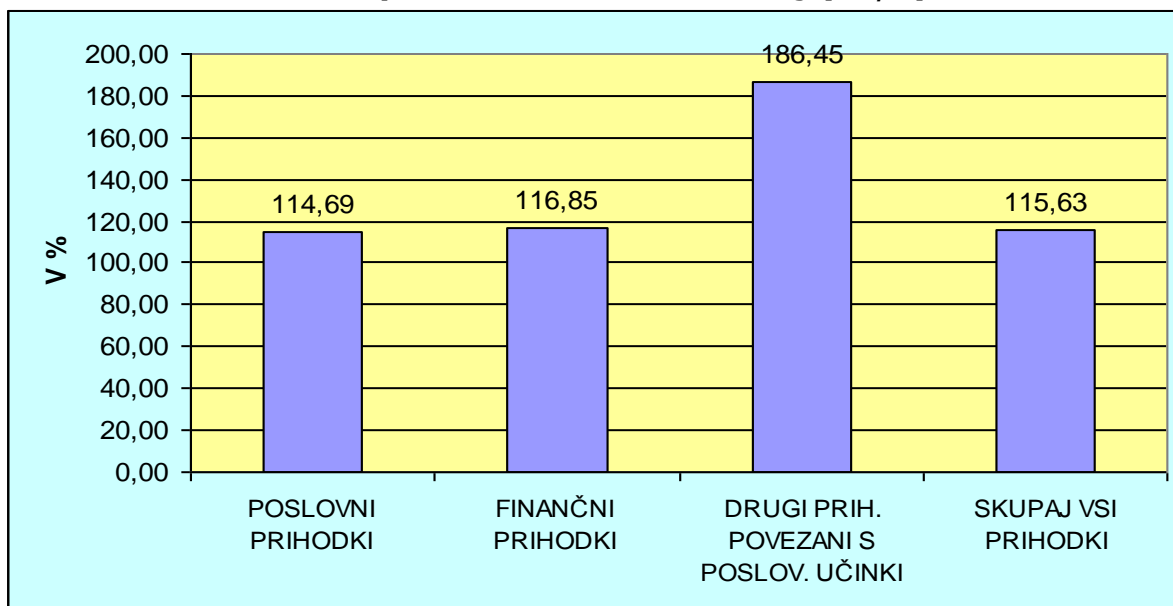
POSLOVNI PRIHODKI	Leto 2007	Delež v %	Leto 2006	Delež v %	I 07/06
Prihodki od prodaje proizvodov na dom. trgu	2.289.716	17,65	2.379.410	21,21	96,23
Prihodki od prodaje storitev na domačem trgu	7.446.725	57,40	6.115.122	54,51	121,78
Prihodki od prodaje trg. blaga na dom. trgu	46.620	0,36	39.710	0,35	117,40
Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	2.194.995	16,92	2.308.479	20,58	95,08
Prevrednotovalni posl. prih. - presežki od prodaje opr. osn. sr.	474.304	3,66	1.710	0,02	27.737,08
Prevrednotovalni posl. prih. - odprava oslabilte terjatev	6.736	0,05	2.049	0,02	328,75
Drugi prihodki , povezani s poslovnimi učinki	0	0,00	16.688	0,15	0,00
SKUPAJ	12.459.096	96,04	10.863.168	96,83	114,69
FINANČNI PRIHODKI					
Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah - dividende	78.140	0,60	59.214	0,53	131,96
Finančni prihodki iz danih posojil - depoziti	145.093	1,12	125.421	1,12	115,68
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev-obresti kupcev	28.132	0,22	30.488	0,27	92,27
Finančni prihodki iz poslovnih terjatev - ostalo	166	0,00	143	0,00	116,08
SKUPAJ	251.531	1,94	215.266	1,92	116,85
Drugi prihodki, povezani s poslovnimi učinki					
Prejete odškodnine	83.360	0,64	37.720	0,34	221,00
Nadom. stroškov v breme dolg. obvez.	170.664	1,32	100.797	0,90	169,31
Prihodki iz naslova najemnih naložbenih nepremičnin	6.930	0,05	0	0,00	0,00

Druge neobičajne postavke	1.724	0,01	2.367	0,02	72,83
SKUPAJ	262.678	2,02	140.884	1,26	186,45
SKUPAJ VSI PRIHODKI	12.973.305	100,00	11.219.318	100,00	115,63

Vir: Računovodsko poročilo podjetja Komunala Kranj 2007 in lastni izračun.

V Komunali Kranj so skupni prihodki v letu 2007 bili doseženi v višini 12.973.305 EUR. Podjetje je v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 preseglo prihodke za 15,63 %. Največji delež prihodkov v obeh primerjanih letih predstavljajo poslovni prihodki, v letu 2007 96,04 %, v letu 2006 pa 96,83 % celotnih prihodkov. Finančni prihodki predstavljajo v celotnih prihodkih najmanjši delež in sicer, 1,94 %, kar je za 2 odstotni točki več kot v letu 2006. Drugi prihodki pa v letu 2007 predstavljajo 2,02 % vseh prihodkov, to je 0,76 odstotne točke več kot v preteklem letu, ko so drugi prihodki predstavljali najmanjši delež vseh prihodkov.

Graf 10. Indeks vseh prihodkov Komunale Kranj ($I_{07/06}$)

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj in lastni graf.

Kot lahko razberemo iz grafa 10, so se vsi prihodki v letu 2007 v primerjavi z letom 2006 povečali za 15,63 %. Poslovni prihodki v letu 2007 so bili realizirani v višini 12.459.096 EUR, kar je v primerjavi z letom prej, ko je bilo doseženih 10.863.168 EUR, 14,69 % več. Finančni prihodki so v letu 2007 višji za 16,85 %. Za kar 86,45 % pa so se v letu 2007 v primerjavi s prejšnjim letom povečali drugi prihodki, povezani s poslovnimi učinki, in so tako znašali 262.278 EUR.

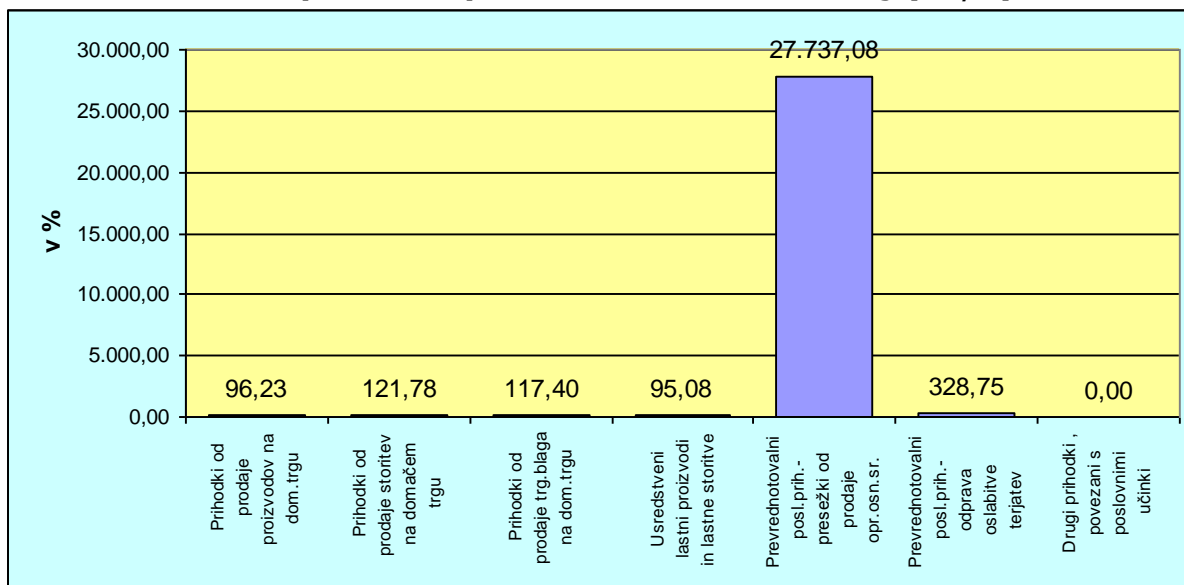
5.2.1.1 Prihodki od poslovanja

Poslovni prihodki so (Kokotec, 2005, str. 63):

- ❖ prodajne vrednosti prodanih proizvodov, trgovskega blaga, materiala in opravljenih storitev, razen finančnih storitev, ki prinašajo finančne prihodke;

❖ prejete subvencije, dotacije, regresi, kompenzacije, premije in podobni prihodki, kolikor se nanašajo na prodane količine in njihove stroške.

Graf 11. Indeks poslovnih prihodkov Komunale Kranj (I_{07/06})

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj, lastni graf.

Prihodki od prodaje proizvodov na domačem trgu so v letu 2007 znašali 2.289.716 EUR in so se v primerjavi z letom prej zmanjšali za 3,77 %. Povečali so se prihodki od prodaje storitev za 21,78 %, predvsem zaradi povečanja cen čiščenja in odvajanja odpadnih voda, praznjenja greznic, vzdrževanja mestnega pokopališča v Kranju. Za 17,40 % so se leta 2007 v primerjavi z letom 2006 povečali prihodki od prodaje trgovskega blaga na domačem trgu. Prihodki od usredstvenih lastnih storitev so se v primerjavi z letom 2006 zmanjšali za 4,92 %, to je razvidno v tabeli 3, prikazuje pa graf 11. Občutno so se povečali drugi poslovni prihodki zaradi prodaje osnovnih sredstev. Prodana je bila nepremičnina – poslovni prostor.

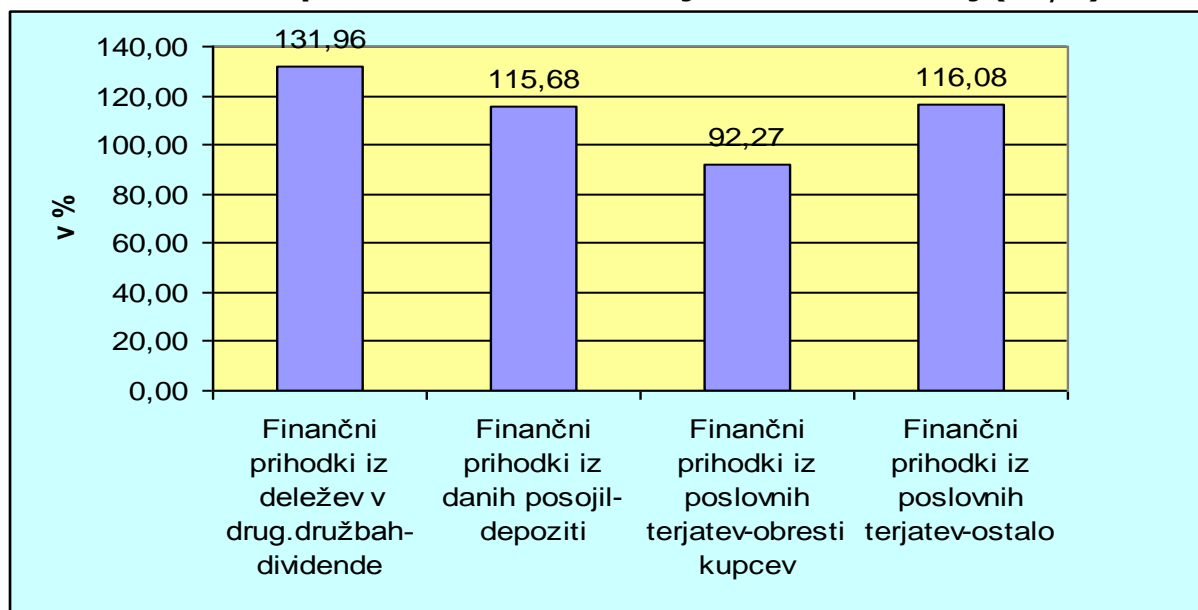
5.2.1.2 Prihodki od financiranja

Finančne prihodke, ki predstavljajo najpomembnejšo vrsto prihodkov v bankah, hranilnicah in drugih finančnih organizacijah, tvorijo (Kokotec, 2005, str. 65):

❖ **prihodki iz finančnih naložb in danih kreditov** (prihodki iz udeležb v dobičku in prihodki od prejetih obrsti);

❖ **drugi finančni prihodki**, prejete kasaskonte in del prejetih najemnin iz finančnega najema, ki ustreza stalni stopnji donosa naložbe, dane v najem, in prevrednotovalni finančni prihodki, ki se pojavljajo predvsem ob uspešni prodaji predhodno okrepljenih finančnih naložb).

Graf 12. Indeks prihodkov od financiranja Komunala Kranj (I_{07/06})

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj in lastni graf.

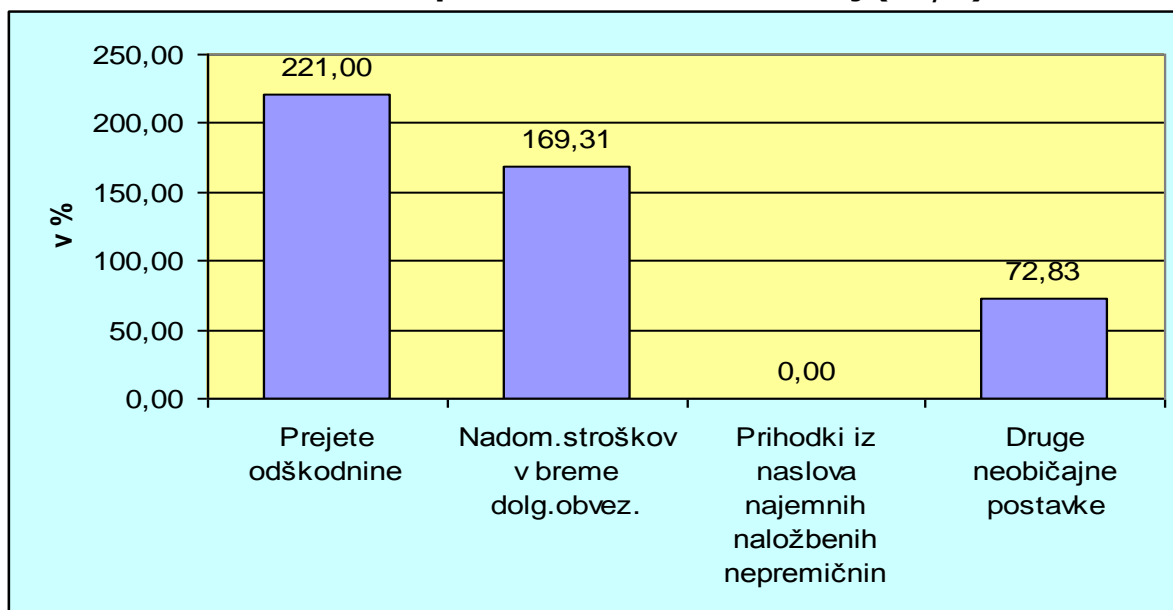
Najmanjši delež finančnih prihodkov v letu 2007 (tabela 3) predstavljajo prihodki iz poslovnih terjatev, 0,22 % vseh prihodkov, ki so se v primerjavi s preteklim letom zmanjšale za 7,73 % to je 2.356 EUR in tako znašajo 28.132 EUR. Dividende so prinese 31,96 % več prihodkov v primerjavi z letom 2006 zaradi večjega obsega obresti in višjih obrestnih mer. Največji delež finančnih prihodkov v obeh obravnavanih letih predstavljajo depoziti 1,12 %, ki pa so se v primerjavi z letom 2006 povečali za 15,58 %, to je 19.672 EUR in v letu 2007 znašajo 145.093 EUR. V tem letu so za 16,08 % več finančnih prihodkov prinesli tudi finančni prihodki iz poslovnih terjatev, kar je razvidno v grafu 12.

5.2.1.3 Drugi (izredni) prihodki

Poleg rednih prihodkov ima poslovni sistem v določenem obdobju tudi izredne prihodke iz neobičajnih postavk, ki povečujejo poslovni izid v tekočem obdobju nad tistega, ki izhaja iz rednega delovanja.

Po SRS, ki opredeljujejo izredne prihodke v najožjem pomenu, nastanejo izredni prihodki predvsem zaradi prejetih dotacij, subvencij, odškodnin in podobnih zneskov, ki niso povezani s prodajnimi količinami ali s priskrbo sredstev, vključno s tistimi, prejetimi za pokrivanje izgube iz prejšnjih obdobj (Kokotec, 2005, str. 66, 67).

Graf 13. Indeks izrednih prihodkov Komunale Kranj (I_{07/06})

Vir: Letno poročilo komunale Kranj in lastni graf.

Prejete odškodnine so se od izrednih prihodkov podjetja v primerjavi z letom 2006 zvišale za 121 odstotnih točk (razvidno v tabeli 3) in v letu 2007 znašajo 83.360 EUR, kar je za 45.640 EUR več kot v letu prej. Nadomestila stroškov v breme dolgoročnih obveznosti predstavljajo v celotnih prihodkih 1,32 % delež, kar je za 0,42 odstotne točke več kot v letu 2006. Druge neobičajne postavke pa so se v primerjavi z letom prej zmanjšale za 27,17 % (graf 13), kar znaša 643 EUR.

5.2.2 Analiza odhodkov

Odhodki so dinamična kategorija, ki skupaj s prihodki opredeljujejo poslovni izid v določenem obdobju. Ker v nasprotju s prihodki zmanjšujejo poslovni izid, bi jih lahko opredelili tudi kot njegovo negativno sestavino (Kokotec - Novak 2002, str. 57). Nanašajo se na prodane količine, s katerimi so pridobljeni prihodki, zajemajo pa tudi nekatere druge postavke zunaj stroškov in nabavnih vrednosti, ki prav tako zmanjšujejo poslovni izid.

Odhodki se lahko razčlenijo na (Hočevnar, 2001, str. 84):

❖ **redne odhodke**, ki zrcalijo normalne pojave pri poslovanju in jih lahko nadalje razčlenimo:

- odhodke iz poslovanja
- odhodke iz financiranja;

❖ **izredne odhodke**, ki kažejo na nenormalne in popravljive pojave.

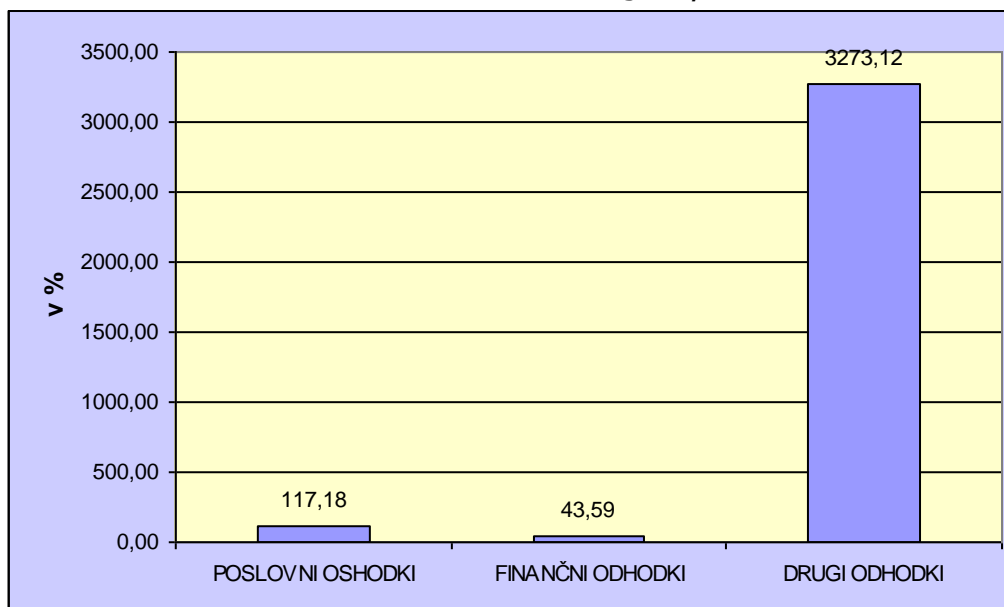
Skupni odhodki Komunale Kranj v letu 2007 znašajo 12.973.305 EUR in so za 17,77 % višji kot v letu 2006, razvidno v tabeli 4.

Odhodke Komunale Kranj v njihovi strukturi sestavljajo štiri glavne skupine:

- poslovni odhodki (99,45 %),

- finančni odhodki (0,03%),
- izredni odhodki (0,56 %).

Graf 14. Indeks odhodkov Komunale Kranj I_{07/06}

Vir: Letno poročilo podjetja in lastni graf.

Tabela 4. Obseg in struktura odhodkov Komunale Kranj v letih 2007 in 2006

ODHODKI	Leto 2007	Delež v %	Leto2006	Delež v %	I 07/06
SKUPAJ POSLOVNI ODHODKI	12.896.653	99,41	11.005.479	99,90	117,18
Nabavna vrednost prod. blaga in mat. ter str. porabl. mat.	2.610.770	20,12	2.402.073	21,81	108,69
Stroški storitev	3.793.738	29,24	2.861.290	25,97	132,59
Stroški dela	4.159.294	32,06	3.748.011	34,02	110,97
Amortizacija sredstev v lasti	377.973	2,91	344.429	3,13	109,74
Amortizacija sredstev v upravljanju	1.728.815	13,33	1.434.806	13,02	120,49
Prevrednotovalni in poslovni odhodki	22.352	0,17	39.493	0,36	56,60
Drugi poslovni odhodki	203.711	1,57	175.377	1,59	116,16
SKUPAJ FINANČNI ODHODKI	3.596	0,03	8.249	0,07	43,59
SKUPAJ DRUGI ODHODKI	73.056	0,56	2.232	0,02	3273,12
SKUPAJ VSI ODHODKI	12.973.305	100,00	11.015.960	100,00	117,77

Vir: Letno poročilo podjetja in lastni izračun.

Podjetje je imelo v letu 2007 12.973.305 EUR celotnih odhodkov, kar je 17,77 % več v primerjavi z letom 2006, ko so odhodki znašali 11.015.960 EUR. Največji delež odhodkov v obeh primerjanih letih predstavljajo poslovni odhodki, in sicer v letu 2007 99,41 %, v letu 2006 pa kar 99,90 % delež v celotnih odhodkih. Najmanjši je bil delež finančnih odhodkov z 0,03 % deležem v celotnih odhodkih, ki so se v primerjavi s predhodnim letom zmanjšali za 56,41 %, kar znaša 4.653 EUR. Drugi odhodki pa predstavljajo v celotnih odhodkih 0,56 % delež v letu 2007, kar je za 3237,12 odstotnih točk več kot v letu 2006, kar znaša 70.824 EUR.

5.2.2.1 Poslovni odhodki

Poslovne odhodke razdelimo na odhodke, ki izhajajo iz stroškov in odhodke, ki ne izhajajo iz stroškov (Kokotec - Novak et al., 2002, str. 58).

Poslovne odhodke sestavljajo nabavna vrednost prodanih blaga in materiala, stroški porabljenega materiala, stroški storitev, stroški amortizacije, stroški dela, prevrednotovalni poslovni odhodki ter drugi poslovni odhodki. Stroški materiala se izkazujejo v skladu z metodo drsečih povprečnih cen. Na velikost stroškov porabljenega materiala oziroma odhodkov prodanega blaga vplivajo tudi popisne razlike, ugotovljene pri zalogah materiala in blaga, popusti pri nakupni ceni ter stroški drobnega inventarja, ki jih podjetje takoj prenese med stroške obdobja.

Iz tabele 4 je razvidno, da so najobsežnejši odhodki podjetja poslovni odhodki, saj predstavljajo 99,41 % vseh odhodkov. Znotraj teh odhodkov bom podrobneje analizirala in opredelila stroške storitev, stroške dela in nabavno vrednost prodanega blaga in materiala ter stroške materiala, ki vsak posebej predstavljajo približno četrtno vseh odhodkov.

5.2.2.2 Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala

Stroški blaga in materiala so v letu 2007 znašali 2.610.770 EUR in predstavljajo 20,12 % vseh odhodkov Komunale Kranj. Največji delež stroškov blaga in materiala predstavljajo stroški porabljenega materiala, ki so v letu 2007 znašali 1.590.555 EUR in predstavljajo 60,92 % vseh stroškov blaga in materiala. Stroški porabljenega materiala so se v primerjavi z letom 2006 povečali za 4,25 %. Drugi največji delež stroškov materiala in blaga predstavljajo stroški električne energije, ki v celotnih stroških materiala predstavljajo 25,98 %, v celotnih odhodkih pa 5,23 % delež, kar znaša 100.754 EUR. Glede na leto 2006 so se stroški električne energije povečali za 10,34 odstotne točke zaradi višjih cen električne energije, uvedbe trošarin in povečane porabe električne energije pri dejavnosti oskrba s pitno vodo. V letu 2007 so se za največji odstotek glede na preteklo leto povečali ostali stroški za 55,36 %, njim je sledila nabavna vrednost prodanega blaga s 54,89 %, odpis drobnega inventarja je bil večji za 43,76 %. Če pa pogledamo celotne stroške blaga in

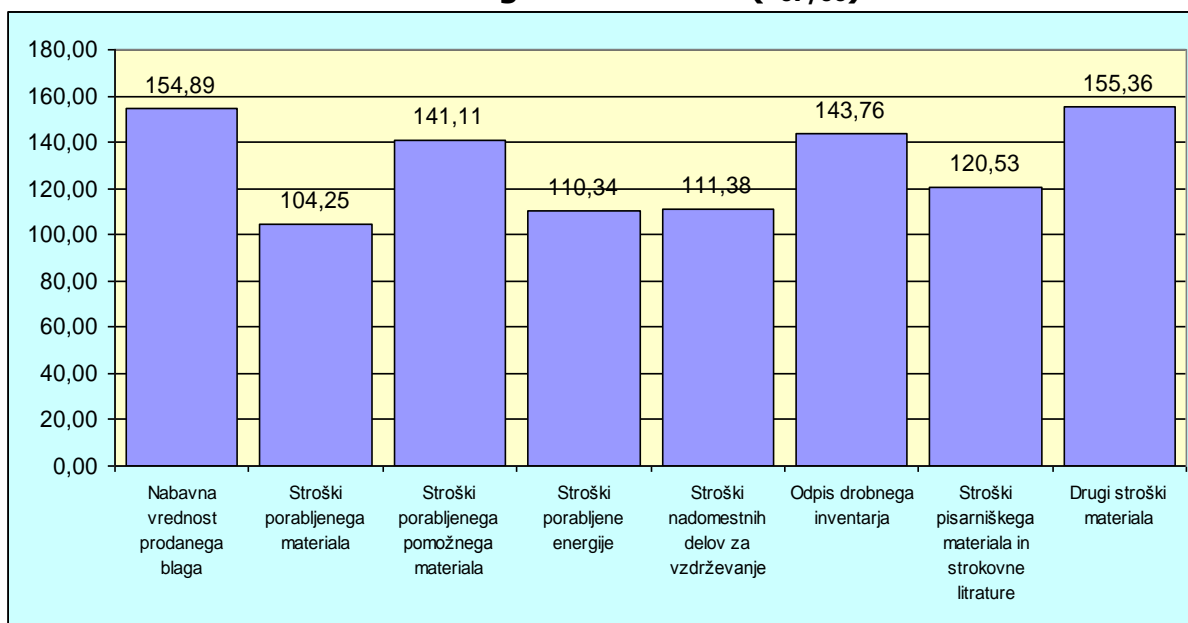
materiala v obravnavanem obdobju, pa so se ti povečali za 8,69 % predvsem zaradi večje porabe kemikalij pri dejavnosti čiščenja odpadnih voda ter porabe biološkega preparata za hitrejšo razgradnjo odpadkov in s tem zmanjšanja zunanjega vpliva (smradu).

Tabela 5. Obseg in struktura stroškov blaga in materiala v letu 2006/07

	Leto 2007	Delež % v str blaga in mat.	Delež v %	Leto 2006	Delež % v str. blaga in mat.	Delež v %	I 07/06
NABAVNA VRED. PROD. BLAGA IN MAT.TER STR.PORABLJ.MAT.							
Nabavna vrednost prodanega blaga	31.354	1,20	0,24	20.243	0,84	0,18	154,89
Stroški porabljenega materiala	1.590.555	60,92	12,26	1.525.665	63,51	13,85	104,25
Stroški porabljenega pomožnega materiala	100.754	3,86	0,78	71.399	2,97	0,65	141,11
Stroški porabljene energije	678.301	25,98	5,23	614.710	25,59	5,58	110,34
Stroški nadomestnih delov za vzdrževanje	105.698	4,05	0,81	94.897	3,95	0,86	111,38
Odpis drobnega inventarja	15.435	0,59	0,12	10.737	0,45	0,10	143,76
Stroški pisarniškega materiala in strokovne litrature	39.493	1,51	0,30	32.766	1,36	0,30	120,53
Drugi stroški materiala	49.180	1,88	0,38	31.656	1,32	0,29	155,36
SKUPAJ	2.610.770	100,00	20,12	2.402.073	100,00	21,81	108,69

Vir: Letno poročilo podjetja ter lastni izračun in graf.

Graf 15. Indeks stroškov blaga in materiala (I_{07/06})

Vir: Letno poročilo podjetja in lastni graf.

5.2.2.3 Stroški storitev

Tabela 6. Obseg in struktura stroškov storitev v letu 2007 in 2006

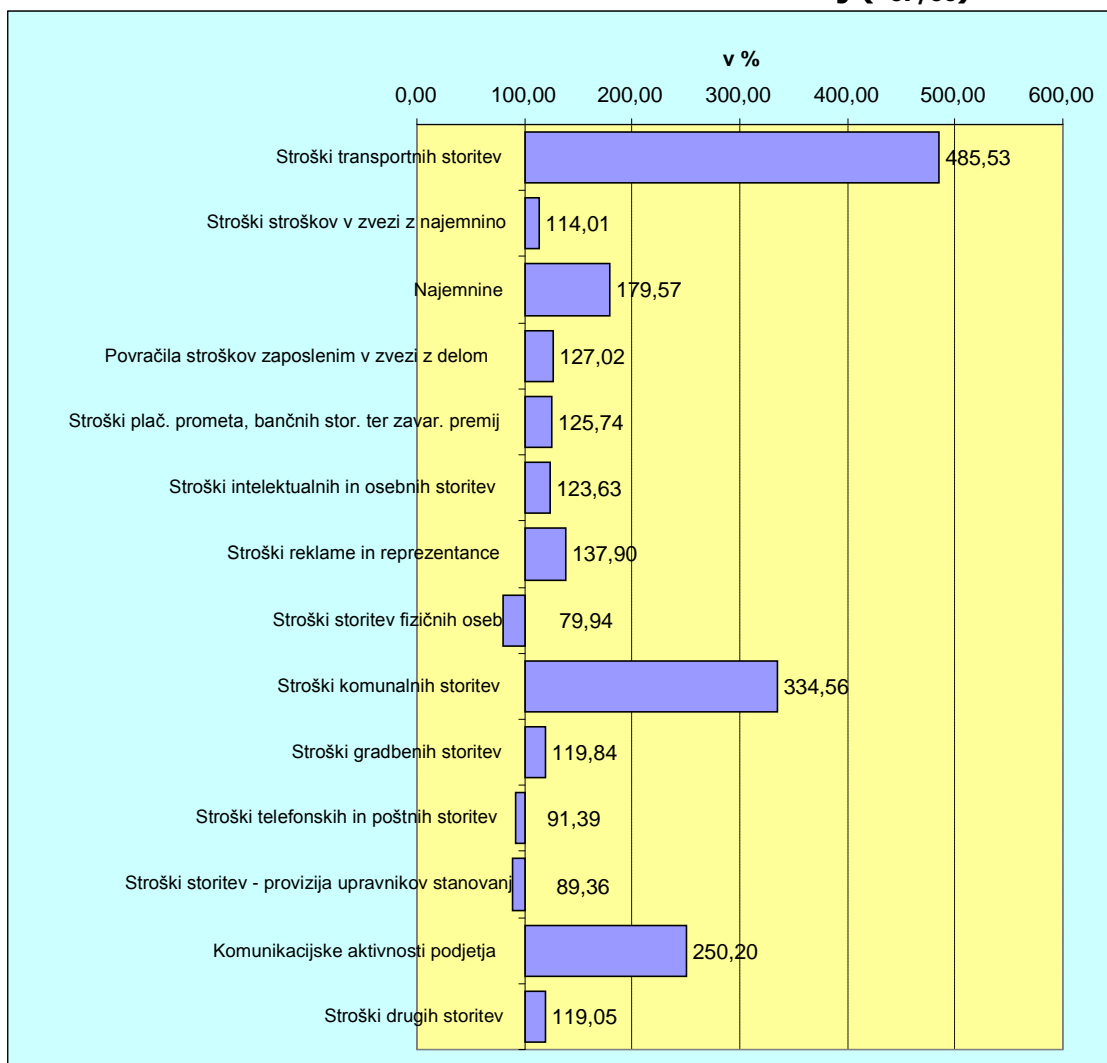
	Leto 2007	Delež% v stroških storitev	Delež v %	Leto 2006	Delež % v stroških storitev	Delež v %	I 07/06
STROŠKI STORITEV							
Stroški transportnih storitev	55.841	1,47	0,43	11.501	0,40	0,10	485,53
Stroški v zvezi z najemnino	741.744	19,55	5,72	650.572	22,74	5,91	114,01
Najemnine	23.536	0,62	0,18	13.107	0,46	0,12	179,57
Povračila stroškov zaposlenim v zvezi z delom	7.527	0,20	0,06	5.926	0,21	0,05	127,02
Stroški plač. prometa, bančnih stor. ter zavar. premij	118.241	3,12	0,91	94.033	3,29	0,85	125,74
Stroški intelektualnih in osebnih storitev	185.781	4,90	1,43	150.271	5,25	1,36	123,63
Stroški reklame in reprezentance	25.119	0,66	0,19	18.215	0,64	0,17	137,90
Stroški storitev fizičnih oseb	28.770	0,76	0,22	35.991	1,26	0,33	79,94
Stroški komunalnih storitev	575.477	15,17	4,44	172.012	6,01	1,56	334,56
Stroški gradbenih storitev	1.285.431	33,88	9,91	1.072.603	37,49	9,74	119,84
Stroški telefonskih in poštnih storitev	88.730	2,34	0,68	97.091	3,39	0,88	91,39
Stroški storitev - provizija upravnikov stanovanj	57.495	1,52	0,44	64.338	2,25	0,58	89,36
Komunikacijske aktivnosti podjetja	64.497	1,70	0,50	25.778	0,90	0,23	250,20
Stroški drugih storitev	535.549	14,12	4,13	449.852	15,72	4,08	119,05

SKUPAJ	3.793.738	100,00	29,24	2.861.290	100,00	25,97	132,59
---------------	------------------	---------------	--------------	------------------	---------------	--------------	---------------

Vir: Letno poročilo podjetja 2007 in lastni izračun.

Stroški storitev v letu 2007 znašajo 3.793.738 EUR in so se v primerjavi z letom 2006 povečali za 32,59 %, predvsem zaradi prenehanja obratovanja deponije Tenetiše. V strukturi odhodkov predstavljajo v letu 2007 največji delež stroški gradbenih storitev, in sicer 9,91 %. V primerjavi z letom prej, ko so predstavljali 9,74 % odhodkov, so se povečali za 19,84 %. Stroški gradbenih storitev tudi v letu 2007 predstavljajo najvišji delež, to je 33,88 % delež v stroških storitev. Tej postavki sledijo stroški storitev v zvezi z najemnino, ki v letu 2007 predstavljajo 19,55 % delež vseh stroškov storitev in 5,72 % delež celotnih odhodkov. V primerjavi z letom 2006 so se povečali za 14,01 %, kar znaša 91.172 EUR. Dokaj visok delež stroškov storitev zavzemajo tudi stroški komunalnih storitev, ki predstavljajo 15,17 %. V primerjavi s prejšnjim letom so se povečali za 234,56 %, kar znaša 403.465 EUR . V opazovanem obdobju pa so se za 385,53 % povečali stroški transportnih storitev, kar v obravnavani skupini predstavlja najvišji odstotek. V primerjavi z letom prej so se povečali tudi stroški komunikacijskih aktivnosti podjetja za 150,20 %, kar znaša 38.719 EUR.

Graf 16. Indeks stroškov storitev Komunale Kranj (I_{07/06})

Vir: Letno poročilo podjetja in lastni graf.

5.2.2.4 Stroški dela

Med stroški dela podjetje izkazuje kosmate zneske plač in nadomestila plač, ki pripadajo zaposlenim in bremenijo podjetje, stroške socialnih zavarovanj, druga plačila in povračila zaposlenim ter dajatve, ki bremenijo izplačevalca. Za podjetje veljajo določbe kolektivne pogodbe komunalnih dejavnosti. Plača zaposlenega je sestavljena iz osnovne plače, dodatka za minulo delo in stalnost ter dela plače na podlagi delovne uspešnosti.

Tabela 7. Obseg in struktura stroškov dela v Komunali Kranj 2007 in 2006

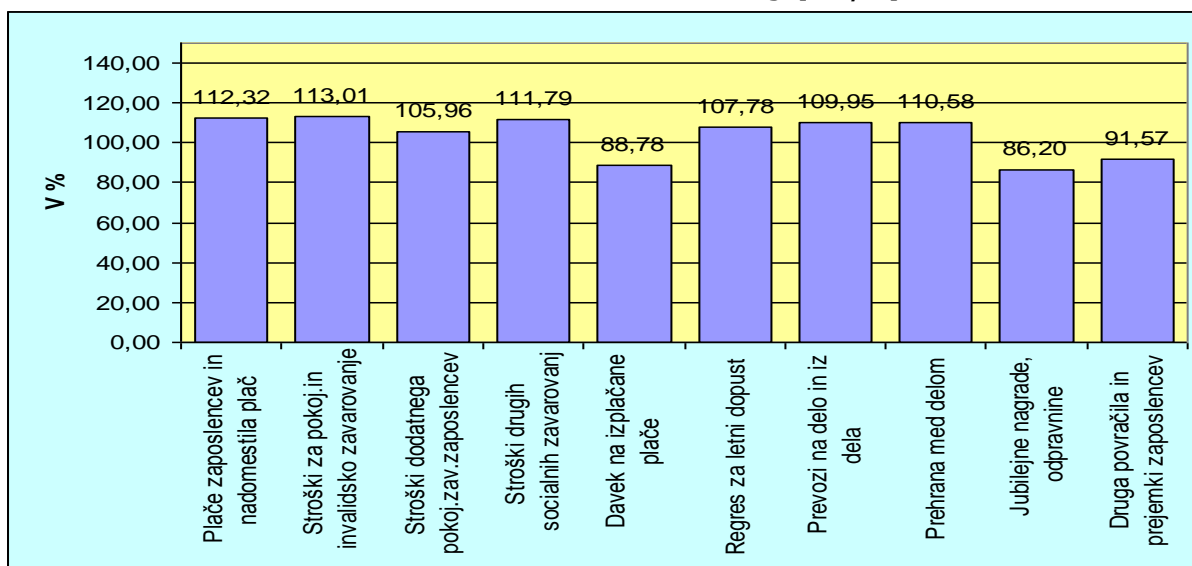
	Leto 2007	Delež% v stroških dela	Delež v %	Leto 2006	Delež% v stroških dela	Delež v %	I 07/06

STROŠKI DELA							
Plače zaposlenim in nadomestila plač	2.980.207	71,65	22,97	2.653.305	70,79	24,09	112,32
Stroški za pokoj. in invalidsko zavarovanje	264.208	6,35	2,04	233.788	6,24	2,12	113,01
Stroški dodatnega pokoj. zav. zaposlenih	76.736	1,84	0,59	72.421	1,93	0,66	105,96
Stroški drugih socialnih zavarovanj	218.570	5,25	1,68	195.514	5,22	1,77	111,79
Davek na izplačane plače	87.888	2,11	0,68	98.998	2,64	0,90	88,78
Regres za letni dopust	167.892	4,04	1,29	155.771	4,16	1,41	107,78
Prevozi na delo in z dela	188.483	4,53	1,45	171.428	4,57	1,56	109,95
Prehrana med delom	141.916	3,41	1,09	128.343	3,42	1,17	110,58
Jubilejne nagrade, odpravnine	29.025	0,70	0,22	33.672	0,90	0,31	86,20
Druge povračila in prejemki zaposlenih	4.369	0,11	0,03	4.771	0,13	0,04	91,57
SKUPAJ	4.159.294	100,00	32,06	3.748.011	100,00	34,02	110,97

Vir: Poslovno poročilo podjetja 2007 in lastni izračun.

Stroški dela znašajo 4.159.294 EUR in so v primerjavi z letom 2006 višji za 11,0 %, kar prikazuje tabela 7. Stroški plač so se v letu 2007 povečali za 12,3 %, in sicer zaradi usklajevanja rasti osnovnih plač z izhodiščnimi plačami po kolektivni pogodbi, večjega števila zaposlenih, povečanega obsega nadurnega dela ter napredovanj in prerazporeditev na zahtevnejša delovna mesta. Stroški regresa za letni dopust so v letu 2007 predstavljali 4,04 % stroškov dela in 1,29 % v celotnih odhodkih podjetja, kar je v primerjavi z letom prej 7,78 % več. Prav tako so se povišali stroški prevoza na delo in z dela, in sicer za 9,95 %, kar znaša 17.055 EUR več kot v letu 2006. V letu 2007 pa so se stroški za jubilejne nagrade in odpravnine zmanjšali za 4.647 EUR, kar predstavlja 13,8 %, razvidno v grafu 17. Stroški prehrane med delom predstavljajo v letu 2007 3,41 % stroškov dela in znašajo 141.916 EUR, kar je 10,58 % več kot leto prej.

Graf 17. Indeks stroškov dela Komunale Kranj ($I_{07/06}$)

Vir: Letno poročilo podjetja 2007 in lastni graf.

5.2.2.5 Finančni odhodki

Finančni odhodki so povezani s financiranjem poslovanja poslovnega sistema (odhodki zaradi danih obresti za prejeta posojila in kredite) in odhodki za naložbenje (na primer odpis finančnih naložb). Ti imajo naravo prevrednotovalnih finančnih odhodkov in se pojavijo v zvezi s finančnimi naložbami zaradi njene oslabitve, če slabitev ni krita v breme posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala.

Tabela 8. Obseg in struktura finančnih odhodkov Komunale Kranj v letih 2006 in 2007

	Leto 2007	Delež% v fin.odh.	Delež v %	Leto 2006	Delež % v fin.odh.	Delež v %	I 07/06
FINANČNI ODHODKI							
Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti - obresti od jubilejnih nagrad	0	0,00	0,00	5.694	69,03	0,05	0,00
Finančni odhodki poslovnih obveznosti - obresti od dobaviteljev	3.596	100,00	0,03	150	1,82	0,00	2.397,33
Finančni odhodki iz oslabitvev in odpisov finančnih naložb	0	0,00	0,00	2.405	29,16	0,02	0,00
SKUPAJ	3.596	100,00	0,03	8.249	100,00	0,07	43,59

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj 2007.

Finančni odhodki znašajo 3.596 EUR in so za 4.653 EUR manjši od finančnih odhodkov v letu 2006. Vključujejo pa obresti po sodbi v pravdni zadevi zoper Mebles d. o .o. Ljubljana v znesku 3.267 EUR in zamudne obresti iz poslovnih obveznosti. V letu 2007 predstavljajo finančni odhodki 0,03 % delež vseh odhodkov, leto prej pa so predstavljali 0,07% delež.

5.2.2.6 Drugi odhodki

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke (izredni odhodki) in ostali odhodki, ki zmanjšujejo poslovni izid. Mednje štejemo tudi rezervacije za poravnavo možne izgube, če je verjetno, da bodo prihodnji dogodki potrdili, da bo ob upoštevanju vseh možnih rešitev na datum bilance stanja prišlo do izgube in če je mogoče razumno oceniti znesek možne izgube.

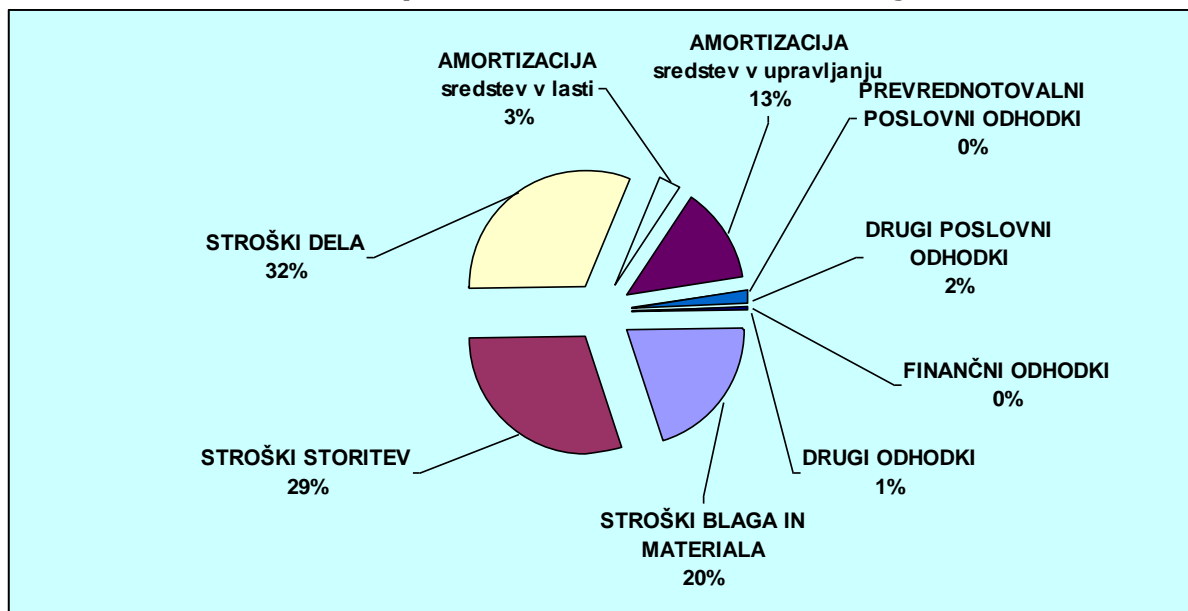
Tabela 9. Obseg in struktura drugih odhodkov Komunale Kranj V letih 2007 in 2006

	Leto 2007	Delež% v drugih odh.	Delež v %	Leto 2006	Delež % v drugih odh.	Delež v %	I 07/06
DRUGI ODHODKI							
Odškodnine	71.238	97,51	0,55	1.131	50,67	0,01	6.298,67
Denarne kazni	1.810	2,48	0,01	960	43,01	0,01	188,54
Druge neobičajne postavke	8	0,01	0,00	141	6,32	0,00	5,67
SKUPAJ	73.056	100,00	0,56	2.232	100,00	0,02	3.273,12

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj 2007 in lastni izračun.

Drugi (izredni) odhodki v znesku 73.056 EUR vsebujejo plačane odškodnine denacionalizacijskemu upravičencu, lastnikom zemljišč (obnove infrastrukturnih objektov) ter denarne kazni. V primerjavi z letom 2006 so občutno višje plačane odškodnine, ki v letu 2007 predstavljajo 0,55 % delež vseh odhodkov, leto prej pa predstavljajo le 0,01 % vseh odhodkov.

Graf 18. Struktura skupnih odhodkov Komunale Kranj v letu 2007

Vir: Računovodsko poročilo Komunale Kranj in lastni graf.

5.3 POSLOVNI IZID

Če bi v določenem poslovnem sistemu izoblikovali le bilanco stanja, bi ostali brez informacij o poslovnem izidu.

Poslovni izid (dobiček ali izguba) je razlika med prihodki in odhodki v obračunskem obdobju, in sicer za organizacijo kot celoto, lahko pa tudi za posamezne področne in območne odseke oziroma druge organizacijske oblike (Turk et al., 2004, str. 366).

Razlikujemo redne bilance uspeha, ki jih izdelujemo za časovna obdobja, ki so določena z državnimi predpisi ali s pravili podjetja, ter občasne oziroma posebne bilance uspeha, ki jih izdelujemo, ko se pojavijo določeni razlogi za to. Z redno bilanco uspeha seznanimo vodstvo in lastnike podjetja, upnike in druge, ki jih uspešnost poslovanja, poslovni izid in izvori poslovnega izida podjetja zanimajo (Koletnik in Novak, 1994, str. 158).

Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje določa SRS 25. Tak izkaz ima lahko obliko stopenjskega zaporednega izkaza, podjetje pa s svojo računovodsko usmeritvijo izbere eno od dveh različic. Izkaz poslovnega izida lahko izdelava po II. različici, ki jo uči anglo-ameriška računovodska teorija oziroma stroka, podjetje pa se lahko odloči za I. različico, ki jo uči nemško-evropska računovodska šola. Standard daje prednost II. različici (Koletnik in Koželj, 2007, str. 181).

Izkaz poslovnega izida je podjetje sestavilo v obliki, ki je opredeljena kot različica I. Poslovni izid, dosežen v letu 2007, je bil slabši od poslovnega izida leta 2006, na kar je v največji meri vplivalo prenehanje obratovanja odlagališča Tenetiše v novembru in decembru 2007, prodaja nepremičnine – poslovnega prostora na Koroški cesti v Kranju, in tudi plačilo odškodnine po odločbi o denacionalizaciji.

Tabela 10. Pregled poslovnega rezultata

		Realizirano 2007	Realizirano 2006	I 07/06
1	Čisti prihodki od prodaje	9.783.061	8.534.239	114,63
3	Usredstveni lastni proizvodi in lastne stor.	2.194.995	2.308.479	95,08
4	Drugi poslovni prihodki	481.040	20.450	2352,27
5	Stroški blaga, materiala in storitev	6.404.508	5.263.363	121,68
a	Nab. v. prod. blaga in mat. ter stroški porab.mat.	2.610.770	2.402.073	108,68
b	Stroški storitev	3.793.738	2.861.290	132,58
6	Stroški dela	4.159.294	3.748.011	110,97
a	Stroški plač	2.980.207	2.653.305	112,32
b	Stroški socialnih zavarovanj	559.514	501.723	111,51
c	Drugi stroški dela	619.573	592.983	104,48
7	Odpisi vrednosti	2.129.140	1.818.728	117,06
a	Amortizacija	2.106.788	1.779.235	118,40
b	Prevred. posl. odh. pri neopred. in opredm. osn. sredstev	2.131	1.311	162,54
c	Prevred. posl. odh. pri obratnih sredstvih	20.221	38.182	52,95
8	Drugi poslovni odhodki	203.711	175.377	116,15
9	Finančni prihodki iz deležev	78.140	59.214	131,96
c	Finančni prihodki iz deležev v drugih družbah	78.140	59.214	131,96
10	Finančni prihodki danih posojil	145.093	125.421	115,68
b	Finančni prihodki iz posojil danih drugim	145.093	125.421	115,68
11	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	28.298	30.631	92,38
b	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	28.298	30.631	92,38
12	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finan. naložb	0	2.405	0
a	Finančni odhodki iz oslabitev in odpisov finančnih naložb	0	2.405	0
14	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	3.596	5.844	61,53
c	Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	3.596	5.844	61,53
15	Drugi prihodki	262.678	140.884	186,44
16	Drugi odhodki	73.056	2.232	3273,11
17	Davek iz dobička	0	4.448	0
18	odloženi davki			
19	ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKGA OBDOBJA	0	198.910	0

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj 2007.

Podjetje v letu 2007 ne izkazuje obveznosti za davek iz dobička, saj po popravku prihodkov in odhodkov na raven davčno priznanih prihodkov in odhodkov, ter ob upoštevanju davčnih olajšav, ni ugotovilo davčne osnove.

Na ravni podjetja je, v primerjavi z letom 2006, podjetje uspelo povečati čiste prihodke od prodaje za 14,6 % v letu 2007, kar je razvidno iz tabele 10.

Prenehanje obratovanja odlagališča Tenetiše in posledične manipulacije, prevoza in odlaganja odpadkov na odlagališčih Kovor v Tržiču in Mali Mežakli na Jesenicah, so nastali stroški v višini 523.857 evrov. Izgubo, ki je pri tem nastala, je podjetje začasno »pokrilo« z učinki od prodaje nepremičnine.

Če bi podjetje ugotavljalo poslovni izid tako kot druge gospodarske družbe (100 % kritje stroškov amortizacije), bi za leto 2007 izračunalo 170.664 EUR izgube, kar kaže, da se ekonomski položaj podjetja v primerjavi z letom 2006 (ko bi na enak način izračunalo 102.561 EUR dobička), slabša.

Zaradi spremenjenih razmer je podjetje v letu 2007 nadomestilo stroške amortizacije sredstev v upravljanju v breme obveznosti do občin v znesku, ki zagotavlja ničelni poslovni rezultat na nivoju podjetja. Izgubo je torej pokrilo z odpisom obveznosti do občin v višini 170.664 EUR.

Nastali stroški se bodo po sklepu Sveta ustanoviteljev krili iz višjih cen storitev odvoza in deponiranja odpadkov v letih 2008 in 2009 in ne z nadomeščanjem stroška amortizacije sredstev v upravljanju v breme obveznosti do občin.

5.4 DODATNA RAZKRITJA NA PODLAGI ZAHTEV SLOVENSKEGA RAČUNOVODSKEGA STANDARDA 35

5.4.1 Izkaz poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti

Tabela 11. Izkaz poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti

		Gosp. jav. službe	Druge dejavnosti	SKUPAJ	% GJS	% druge dej.
1	Čisti prihodki od prodaje	8.016.243	1.766.817	9.783.060	81,94	18,06
2	Sprememba vred. zalog. proizv. in nedok. proizv.	0	0	0	0,00	0,00
3	Usredstveni lastni proizvodi in lastne stor.	2.189.560	5.435	2.194.995	99,75	0,25
4	Prihodki od internih storitev	128.877	93.895	222.772	57,85	42,15
5	Drugi poslovni prihodki	31.857	449.184	481.041	6,62	93,38
6	Stroški blaga, materiala in storitev	5.478.817	925.690	6.404.507	85,55	14,45
a	Nab. v. prod. blaga in mat. ter stroški porab.mat.	1.968.720	642.050	2.610.770	75,41	24,59
b	Stroški storitev	3.510.097	283.640	3.793.737	92,52	7,48
7	Stroški dela	3.634.925	524.368	4.159.293	87,39	12,61

a	Stroški plač	2.609.867	370.430	2.980.297	87,57	12,43
b	Stroški socialnih zavarovanj	419.963	62.815	482.778	86,99	13,01
c	Drugi stroški dela	605.095	91.214	696.309	86,90	13,10
8	Odpisi vrednosti	1.860.539	268.602	2.129.141	87,38	12,62
a	Amortizacija	1.840.134	266.654	2.106.788	87,34	12,66
b	Prevred. posl. odh. pri neopred. inopredm. osn. sredstev	1.978	153	2.131	92,82	7,18
c	Prevred. posl. odh. pri obratnih sredstvih	18.426	1.795	20.221	91,12	8,88
9	Stroški internih storitev	191.523	31.249	222.772	85,97	14,03
10	Drugi poslovni odhodki	187.756	15.955	203.711	92,17	7,83
11	Finančni prihodki iz deležev	71.107	7.033	78.140	91,00	9,00
12	Finančni prihodki danih posojil	132.034	13.058	145.092	91,00	9,00
13	Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	25.752	2.547	28.299	91,00	9,00
14	Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finan. naložb	0	0	0	0,00	0,00
15	Finančni odhodki iz finčnih obveznosti	0	0	0	0,00	0,00
16	Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	320	3.277	3.597	8,90	91,10
17	Drugi prihodki	237.635	25.043	262.678	90,47	9,53
18	Drugi odhodki	6.345	66.710	73.055	8,69	91,31
19	Poslovni izid	-527.005	527.005	0		

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj 2007

Iz tabele 11 je razvidno, da čisti prihodki od prodaje znašajo v letu 2007 9.783.060 EUR, kar 81,94 % prihodkov je od izvajanja GJS, 18,06 % čistih prihodkov od prodaje pa prinese opravljanje drugih dejavnosti.

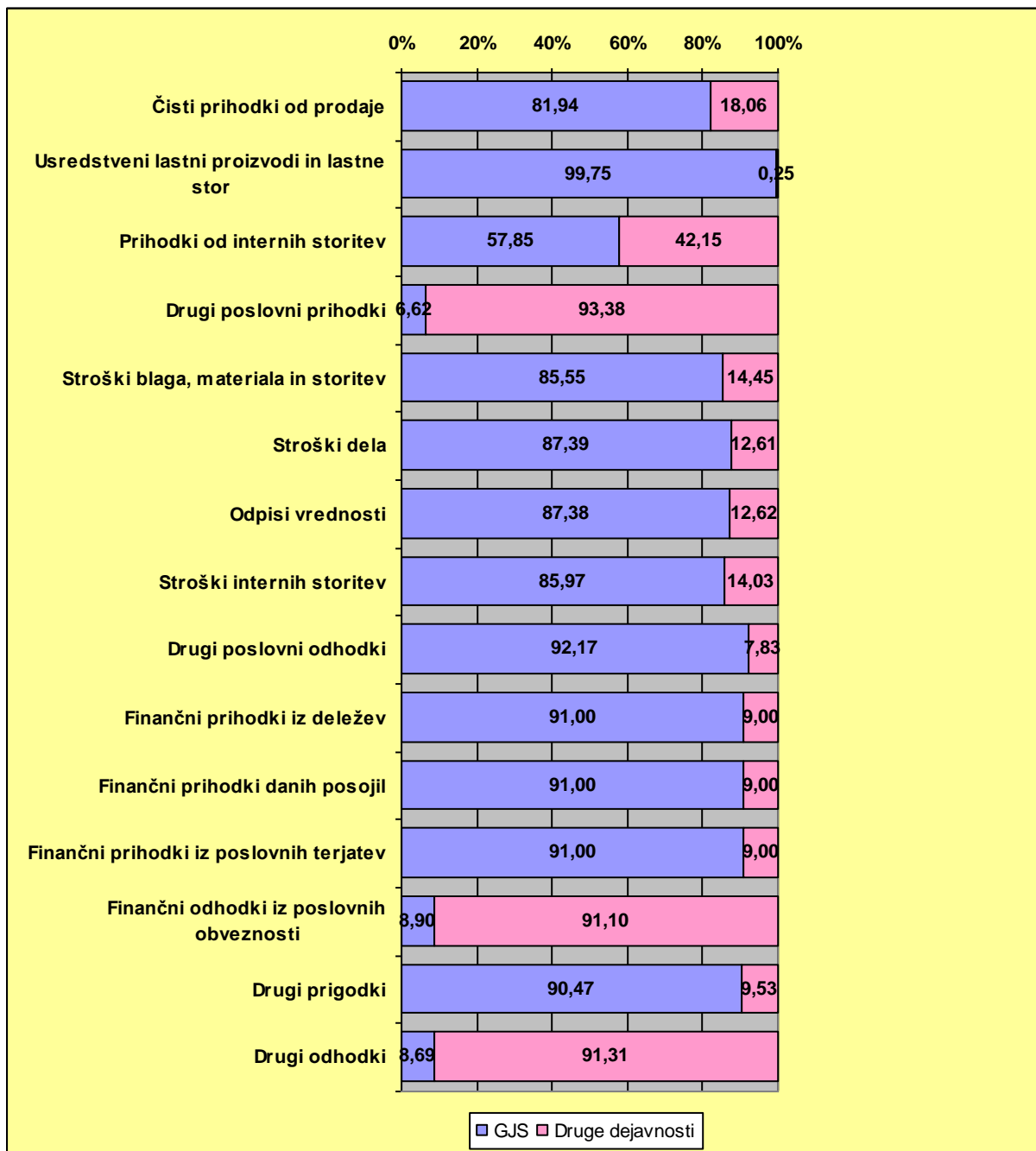
Interne storitve gospodarskih javnih služb predstavljajo 57,85 % prihodkov internih storitev, druge dejavnosti pa 42,15 % prihodkov internih storitev, kar znaša 93.895 EUR, razvidno tudi iz grafa 19.

93,38 % drugih prihodkov prinašajo druge dejavnosti podjetja, izvajanje GJS pa prinese le 6,62 % vseh drugih prihodkov, kar skupaj znaša 481.041 EUR.

Stroški dela predstavljajo pri opravljanju GJS 87,39 % vseh stroškov dela, stroški dela pri opravljanju drugih storitev podjetja pa 12,61 %, kar znaša 524.368 EUR.

320 EUR znašajo finančni odhodki iz poslovnih obveznosti pri opravljanju GJS, kar predstavlja 8,90 % vseh finančnih odhodkov iz poslovnih obveznosti. Opravljanje drugih dejavnosti v podjetju predstavlja 91,10 % vseh finančnih odhodkov iz poslovanja.

Graf 19. Struktura poslovnega izida gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti

Vir: Letno poročilo Komunale Kranj in lastni graf.

5.4.2 Izkazovanje poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb po občinah

Za spremljanje prihodkov in odhodkov po posameznih občinah ima podjetje izdelan **šifrant stroškovnih mest**, ki temelji na delitvi organizacijskih enot oziroma dejavnosti po posameznih občinah. Sestavljajo ga **temeljna stroškovna mesta** (posamezna dejavnost v posamezni občini) in **splošna stroškovna mesta**, kamor se evidentirajo stroški in prihodki, ki jih ob trenutku nastanka ni možno pripisati posamezni občini ali niti posamezni dejavnosti.

Prihodke je mogoče z vidika dejavnosti in občin ločevati na neposredne in posredne (splošne). Večina prihodkov je neposrednih, kar pomeni, da so doseženi s prodajo proizvodov in storitev v posamezni občini oziroma so že na podlagi izvirnih knjigovodskih listin razporejeni po občinah. Pri poslovanju podjetja pa nastaja tudi nekaj posrednih ali splošnih prihodkov (zlasti prihodki od financiranja in drugi - izredni prihodki). Ti se najprej pripišejo ustreznemu splošnemu stroškovnemu mestu, nato pa se razdelijo na dejavnosti oziroma občine s pomočjo kriterijev za razporejanje.

Tudi **stroške** z vidika dejavnosti in občin delimo na neposredne in splošne. Neposredni stroški so stroški temeljnih stroškovnih mest in so na določeno občino ali dejavnost razporejeni ob trenutku nastanka. Posredni stroški so stroški splošnih stroškovnih mest. Lahko so spremenljivi ali stalni proizvodjalni stroški ali stroški nabave, uprave in prodaje.

Poslovne izide po občinah ugotavljamo za dejavnosti čiščenja in odvajanja odpadnih in padavinskih voda, oskrbe z vodo, zbiranja in odvoza ter deponiranja odpadkov. Neposredni prihodki in stroški so samo tisti, ki jih je ob trenutku nastanka možno pripisati občini, na katero se nanašajo.

Amortizacija sredstev v upravljanju ima značaj neposrednih stroškov, saj je posamezni občini pripisana na podlagi seznama infrastrukturnih objektov, priloženega pogodbam o upravljanju in uporabi infrastrukturnih objektov.

5.4.3 Podbilanca sredstev in obveznosti do virov sredstev

Bilanca stanja javnega podjetja predstavlja seštevek podbilance sredstev javnega podjetja in obveznosti do njihovih virov ter podbilance sredstev v upravljanju in obveznosti do njihovih virov, pri čemer so razmerja med obema podbilancama izključena. Podbilanca sredstev v upravljanju in obveznosti do njihovih virov se sestavlja ločeno za vsakega lastnika osnovnih sredstev, ki so v upravljanju pri javnem podjetju. Podbilanca sredstev javnega podjetja in obveznosti do njihovih virov pa omogoča vpogled v dejansko finančno stanje podjetja.

Podbilanca sredstev in obveznosti do virov sredstev v upravljanju

Aktiva podbilance sredstev in obveznosti do virov sredstev v upravljanju izkazuje vrednost dolgoročnih sredstev, ki vključujejo zgrajena osnovna sredstva v upravljanju ter osnovna sredstva v upravljanju v gradnji oziroma izdelavi. Vrednost osnovnih

sredstev v upravljanju po lastnikih je ugotovljena na podlagi sklenjenih pogodb oziroma aneksov k pogodbi o upravljanju in uporabi infrastrukturnih objektov.

Pasiva podbilance sredstev in obveznosti do virov sredstev v upravljanju izkazuje vrednost dolgoročnih obveznosti do občin ter vrednost obveznosti iz naslova uporabe sredstev v lasti javnega podjetja za financiranje sredstev v upravljanju.

Izravnava postavk v podbilanci sredstev in obveznosti do virov sredstev v upravljanju je urejena z uvedbo dodatne postavke medsebojnih terjatev in obveznosti (izravnalna točka C). Če je sredstev v upravljanju manj kot obveznosti, pomeni, da je podjetje uporabilo del sredstev, prejetih v upravljanje za svoje potrebe, zato je potrebno v točki C na aktivni strani podbilance izkazati terjatev iz naslova uporabe sredstev v upravljanju za financiranje sredstev v lasti podjetja. V nasprotnem primeru, ko je sredstev v upravljanju več kot obveznosti, se v točki C na pasivni strani podbilance izkaže obveznost iz naslova uporabe sredstev javnega podjetja za financiranje sredstev v upravljanju, kar pomeni, da je podjetje presežek svojih sredstev uporabilo za financiranje investicij v osnovna sredstva v upravljanju.

5.4.4 Oblikovanje in črpanje virov sredstev za investicije v osnovna sredstva v upravljanju po občinah

Občine so zagotovile vire iz naslova obračunane amortizacije sredstev v upravljanju, iz okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda in odlaganja odpadkov, upravičene cene oskrbe s pitno vodo ter dotacij občin. Viri so skupaj znašali za leto 2007 so znašali 6.833.338 EUR. Znesek vključuje tudi kratkoročne poslovne terjatve do občin, ki znašajo 1.746.352 EUR.

Podjetje je povečalo razpoložljive vire financiranja investicij v infrastrukturo iz naslova:

- obračunane amortizacije za 1.728.815 EUR,
- okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda za 1.361.424 EUR,
- okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odlaganja odpadkov za 552.677 EUR,
- dotacije občin za 3.130.544 EUR ,
- drugih sredstev za investicije v osnovna sredstva 59.878 EUR.

5.4.5 Investicije in vzdrževalna dela na sredstvih v upravljanju po občinah

Podjetje je v letu 2007 zaključilo investicije v osnovna sredstva v upravljanju v vrednosti 6.348.756 EUR in na dan 31. 12. 2007 izkazalo investicije v teku v vrednosti 7.121.567 EUR.

Vrednost vzdrževalnih del na obstoječih sredstvih v upravljanju je znašala 3.434.249 EUR in obsega stroške poslovanja dejavnosti brez amortizacije. Vrednost vzdrževalnih del na deponiji je po občinah porazdeljena v skladu z deležem nabavne vrednosti osnovnih sredstev posamezne občine v skupni nabavni vrednosti sredstev v upravljanju, ki se uporabljajo pri dejavnosti vzdrževanje deponije.

6 ZAKLJUČEK

Javno podjetje je ena izmed pravno-organizacijskih oblik, katere namen je izvajanje gospodarske javne službe. Čeprav je javno podjetje komercialno dejavno, zanj ne velja, da stremi k maksimiranju dobička, kajti njegov poglavitni cilj je maksimiranje javne blaginje.

Večina javnih podjetij je lahko pri svojem poslovanju neuspešna in neučinkovita. Pomembno vlogo pri tem odigra država, ki opravlja nadzor nad cenami izdelkov teh podjetij. Cene so včasih postavljene na takšno raven, da ne omogočajo niti enostavne reprodukcije, kaj šele, da bi podjetju omogočale doseganje dobička. Vzroki za neuspešnost javnih podjetij pa so lahko tudi nejasno opredeljeni cilji, slabo upravljanje in vzdrževanje sredstev, slabo načrtovanje in podobno.

Komunalne dobrine in storitve sodijo med najpomembnejše življenjske dobrine, njihovo zagotavljanje je v javnem interesu, zato podjetje usmerja država s svojimi mehanizmi, da zadosti potrebam najširšega kroga uporabnikov. Zagotavljanje javnih dobrin naj bi tudi v prihodnje ostalo v pristojnosti države in njenih služb, ne glede na to, ali se bodo zagotavljale v okviru zasebnopravnih ali javnopravnih subjektov.

Analiza računovodskih izkazov je eno najpomembnejših orodij napovedovanja uspešnosti podjetja. Namen analize je v zbirnih informacijah pokazati različne vidike delovanja podjetja. V podjetjih se stalno sprašujejo, kaj bi se dalo izboljšati v poslovanju in kako to storiti, saj konkurenca neposredno odpira ta vprašanja.

Tako kot v podjetjih je tudi pri uporabnikih proračuna pomembna delitev po poslovnih dogodkih, in sicer na stroškovno in finančno računovodstvo. Naloga finančnega računovodstva je zunanje področje organizacije z zgolj prevzetimi podatki o notranjem področju poslovanja, predmet stroškovnega računovodstva pa sta **računovodsko spremljanje** (knjigovodenje in računovodsko predračunavanje) in **računovodsko presojanje** (računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje) notranjega poslovanja organizacije. Iz tega izhaja, da morajo imeti vsi porabniki proračuna obe vrsti računovodstva, saj proračunski porabniki niso izolirane organizacije, ki ne bi sodelovale z okoljem, poleg tega pa tudi delujejo – tako delovanje pa pomeni gibanje prvin poslovnega procesa v organizaciji.

Komunala Kranj ima dobro organizirano računovodstvo, saj imajo v njem vpeljane vse štiri sestavine računovodstva in z njimi tako pridobijo vse potrebne informacije, ki jih potrebujejo za zadovoljitev potreb zunanjih uporabnikov (vse to je tudi določeno in predpisano z zakoni, pravilniki), poleg tega pa v Komunali Kranj zagotavljajo potrebne računovodske informacije tudi notranjim uporabnikom.

Bilanca stanja je računovodski izkaz, ki kaže višino in strukturo sredstev in obveznosti do virov sredstev v določenem trenutku. Bilanca stanja Komunale Kranj na dan 31. 12. 2007 je bila v ravnovesju, bilančna vsota pa je bila v primerjavi z bilančno vsoto na dan 31. 12. 2006 večja za 10,73 %.

Z računovodsko analizo sem skušala ugotoviti poslovno uspešnost Komunale Kranj. Ugotovila sem, da je bilo leto 2007 v poslovnem smislu manj uspešno kot leto 2006. Celotni prihodki so se v primerjavi z letom 2006 povečali za 15,63 %, celotni odhodki pa so se v istem obdobju prav tako povečali, in to za kar 17,77 %. Tako pri prihodkih kot odhodkih so imeli največji delež prihodki oziroma odhodki iz poslovanja.

Pri analizi poslovnega izida sem ugotovila, da je poslovni izid Komunale Kranj, dosežen v letu 2007, slabši od poslovnega izida 2006, na kar je v največji meri vplivalo prenehanje obratovanja odlagališča Tenetiše v novembru in decembru 2007. Izgubo, ki je pri tem nastala, je podjetje začasno "pokrilo" z učinki od prodaje nepremičnine. Izguba, ki je nastala v tem letu zaradi izrednih okoliščin, se bo pokrila s povišanjem cen storitev odvoza in deponiranja odpadkov v letih 2008 in 2009 in ne z nadomeščanjem stroška amortizacije sredstev v upravljanju v breme obveznosti do občin v letu 2008 in 2009. V letu 2007 pa so nadomestili stroške amortizacije sredstev v upravljanju v breme obveznosti do občin v znesku, ki zagotavlja ničelni poslovni rezultat na nivoju podjetja. Izgubo je podjetje torej pokrilo z odpisom obveznosti do občin v višini 170.664 EUR.

Na rezultate poslovanja podjetja v letu 2007 je torej pomembno vplivalo nekaj dogodkov: začasno prenehanje obratovanja odlagališča odpadkov Tenetiše, prodaja nepremičnine – poslovnega prostora na Koroški cesti v Kranju in tudi plačilo odškodnine po odločbi o denacionalizaciji.

Na ravni podjetja je Komunala Kranj, v primerjavi z letom 2006, uspela povečati čiste prihodke od prodaje za 14,6 % v letu 2007. V podjetju so kljub restriktivni cenovni politiki uspeli doseči večino zastavljenih ciljev, zato svoje delo v letu 2007 ocenjujejo kot uspešno.

Pomemben kapital je znanje zaposlenih. V skladu s potrebami podjetja in njegovimi dolgoročnimi cilji, je podjetje s sofinanciranjem šolanja dvignilo izobrazbeno strukturo zaposlenih. Veliko so vlagali v varnost in zdravje pri delu ter zaposlene opremili s kakovostno delovno opremo, kar je prineslo pozitivne učinke, saj so uspeli v primerjavi z letom 2006 zmanjšati število poškodb pri delu.

Poleg analize računovodskih izkazov je treba tudi ugotavljati tudi uspešnost izvajanja t. i. družbenih ciljev, ki ne pomenijo samo učinkovitega poslovanja, temveč se nanašajo na doseganje kakovostnejšega in okolju prijaznejšega zagotavljanja javnih dobrin. Tega se v obravnavanem podjetju zavedajo in tudi upoštevajo, ker je izvajanje njihove dejavnosti podrejeno načelom varovanja okolja, zagotavljanje neoporečne pitne vode, zajem in čiščenje odpadnih voda, odgovorno ravnanje z odpadki idr. Redefinirali so vizijo in poslanstvo ter oblikovali politiko podjetja.

Podjetje si je zastavilo veliko tako kratkoročnih kot dolgoročnih ciljev in ima jasno vizijo. Največje priznanje, da podjetje dela dobro, so in bodo zadovoljni občani in zadovoljni lastniki.

LITERATURA

1. BOHINC, Rado, MEŽNAR Drago. Gospodarsko pravo. GEA College za potrebe Visoke šole za podjetništvo Portorož, Ljubljana, 1996.
2. BOHINC, Rado. Osebe javnega prava. GV Založba, Ljubljana 2005.
3. CERKVENIK, Stanka: Analiza delovanja javnih podjetij (primer Holding mesta Ljubljana). Analiziranje za potrebe strateškega odločanja ter dosežki analitske prakse in teorije, 4. strokovno posvetovanje o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije. Zveza ekonomistov Slovenije, Ljubljana, 1998.
4. FERK, Boštjan. Javno podjetje med gospodarsko družbo in osebo javnega prava. Pravna praksa, leto 26, št. 34, 2007, str. II - VII.
5. HOČEVAR Marko, IGLIČAR Sandi, ZAMAN Maja. Osnove računovodstva. Ekonomska fakulteta v Ljubljani, Enota za založništvo, Ljubljana, 2000.
6. HOČEVAR Marko, IGLIČAR Sandi, ZAMAN Maja. Računovodstvo. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2001.
7. KAVČIČ, Slavka: Računovodstvo v javnih podjetjih. Zbornik referatov 25. simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 1993.
8. KLEMENČIČ, Tone. Komunalno gospodarstvo. Svetovalni center, Ljubljana 1997.
9. KOKOTEC - NOVAK Majda, KOROŠEC Bojana, MELAVC Dane. Osnove računovodstva z bilanciranjem. Moderna organizacija, Kranj, 2002.
10. KOLETNIK Franc, KOKOTEC-NOVAK Majda. Bilanciranje in bilančna politika. Ekonomsko-poslovna fakulteta, Maribor, 1994.
11. KOLETNIK Franc, KOŽELJ Stanko. Redni in posebni računovodski izkazi. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2007.
12. KOLETNIK, Franc. Analiziranje računovodskih izkazov. Ekonomsko poslovna fakulteta, Maribor, 1995.
13. LOZEJ, Marko. Letno poročilo v komunalnih podjetjih. LM Veritas, Ljubljana, 2006.

14. PEČAR, Zdravko, GRAMC, Boris. Ekonomika javnih podjetij in javnih zavodov. Fakulteta za upravo, Ljubljana, 2005.
15. PLIČANIČ, Senko. Vloga javnih podjetij pri izvajanju gospodarskih javnih služb v prihodnje. Zbornik referatov/ 7. posvetovanje računovodstva v javnih podjetjih, Radenci, oktober 2004. LM Veritas, Ljubljana, 2004.
16. STRAŽIŠAR, Borut. Javna podjetja. Podjetje in delo. 1990, let. 8, št. 16, str. 790.
17. TURK Ivan, MELAVC Dane. Računovodstvo. Moderna organizacija, Kranj, 2001.
18. TURK Ivan, KAVČIČ Slavka, KOKOTEC - NOVAK Majda, KOŽELJ Stanko, ODAR Marjan. Finančno računovodstvo. Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, 2004.
19. TURK, Ivan, KAVČIČ Slavka, KOKOTEC - NOVAK Majda, KOŽEJ Stanko, ODAR Marjan. Finančno računovodstvo. Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, 1999.
20. USENIK Marjana, LEKŠE Marija, DULAR Milena. Računovodstvo in finančno poslovanje. Ekonomska šola, Višja strokovna šola, Novo mesto, 2005.
21. VIRANT, Grega. Pravna ureditev javne uprave. Visoka upravna šola, Ljubljana, 2002.

VIRI

1. Direktive Komisije 80/723/EGS1
2. Letno poročilo Komunale Kranj 2007
3. Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava.
4. Navodila za pisanje diplomskega dela. Fakulteta za upravo, 2005/2006. URL = »http://www.fu.uni_lj.si/ereferat/gradiva/navodila_za_pisanje_diplomskega_dela.pdf«
5. SIR. Slovenski računovodski standardi 2006. URL= »<http://www.si-revizija.si/publikacije/index.php#SRS>«
6. Zakon o gospodarskih javnih službah. Ur. List RS, št. 32/93
7. Zakon o javnih financah. Ur. list RS, št. 23/1999.
8. Zakon o računovodstvu. Ur. list RS, št. 23/1999, 30/2002.
9. Zakon o računskem sodišču. Ur. list RS, št. 48/94, 11/2001.

SEZNAM TABEL

Tabela 1. Bilanca stanja na dan 31. 12. 2007 in 31. 12. 2006.....	26
Tabela 2. Obseg in struktura kratkoročnih sredstev Komunale Kranj v letih 2006 in 2007	3232
Tabela 3. Obseg in struktura prihodkov Komunale Kranj v letih 2007 in 2006.....	40
Tabela 4. Obseg in struktura odhodkov Komunale Kranj v letih 2007 in 2006.....	45
Tabela 5. Obseg in struktura stroškov blaga in materiala v letu 2006/07.....	47
Tabela 6. Obseg in struktura stroškov storitev v letu 2007 in 2006	48
Tabela 7. Obseg in struktura stroškov dela v Komunali Kranj 2007 in 2006	50
Tabela 8. Obseg in struktura finančnih odhodkov Komunale Kranj v letih 07/06	52
Tabela 9. Obseg in struktura drugih odhodkov Komunale Kranj V letih 07 in 06	52
Tabela 10. Pregled poslovnega rezultata.....	54
Tabela 11. Izkaz poslovnega izida za dejavnosti gospodarskih javnih služb in drugih dejavnosti.....	55

SEZNAM SLIK

Slika 1: Organigram.....	19
--------------------------	----

SEZNAM GRAFOV

Graf 1.	Indeks sredstev Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	29
Graf 2.	Indeks dolgoročnih sredstev Komunale Kranj ($I_{07/06}$).....	31
Graf 3.	Struktura kratkoročnih sredstev Komunale Kranj 07/06	33
Graf 4.	Struktura kratkor. aktivnih časovnih razm. Komunale Kranj 07/06.....	34
Graf 5.	Struktura obveznosti do virov sredstev Komunale Kranj 07/06.....	35
Graf 6.	Indeks obveznosti do virov sredstev Komunale Kranj ($I_{07/06}$).....	36
Graf 7.	Struktura deležev kapitala v obveznostih do virov sredstev 07/06	37
Graf 8.	Struktura deležev dolgoročnih obveznosti komunale Kranj 07/06	38
Graf 9.	Struktura Kratkoročnih poslovnih obveznosti 07/06.....	39
Graf 10.	Indeks vseh prihodkov Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	41
Graf 11.	Indeks poslovnih prihodkov Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	42
Graf 12.	Indeks prihodkov od financiranja Komunala Kranj ($I_{07/06}$)	43
Graf 13.	Indeks izrednih prihodkov Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	44
Graf 14.	Indeks odhodkov Komunale Kranj $I_{07/06}$	45
Graf 15.	Indeks stroškov blaga in materiala ($I_{07/06}$)	48
Graf 16.	Indeks stroškov storitev Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	50
Graf 17.	Indeks stroškov dela Komunale Kranj ($I_{07/06}$)	51
Graf 18.	Struktura skupnih odhodkov Komunale Kranj v letu 2007	53
Graf 19.	Struktura poslovnega izida gospod. javnih služb in drugih dejavnosti	57

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

DE – delovna enota

DOO – družba z omejeno odgovornostjo

EGS – mednarodno gospodarsko pravo

EUR - evro

PE – poslovna enota

RS – Republika Slovenija

SRS – Slovenski računovodski standardi

ZDDPO – Zakon o davku od dohodka pravnih oseb

ZGD – Zakon o gospodarskih družbah

ZGJS – Zakon o gospodarskih javnih službah

ZJZP – Zakon o javno-zasebnem partnerstvu

ZR – Zakon o računovodstvu

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Študentka Doroteja Meglič izjavljam, da sem avtorica diplomskega dela Računovodska analiza javnega podjetja – Komunala Kranj, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Marka Hočevar, in se strinjam z objavo diplome na internetu.

Diplomsko delo je lektorirala Irena Traven, prof. slovenščine.